sosyalist YARIN

haftalık siyasi haber ve yorum dergisi

15 aralık 1976
SAYI 5
400 kuruş

Devlet

HALK NE DİYOR

Buyurganlık ve bazı görüntüler

"...Gerici kavrama kulak veren işçi yalnızca, ailesinden aldığı buyurgan eğitimin kurbanı olmaktadır..."
(Wilhelm Reich)

Günlük yaşamımızda bir çok olay ve görüntü ile karşılaşır, bu görüntüleri sosyalist açıdan değerlendirmeye çalışırız. Görüntülerden biride "buyurganlık" Bu günkü düzenimizin istediği insan tipi: Kuvvetliden buyruk dinleyen, kuvvetsize buyuran insan tipidir. Doğal olarak da, buyruk vermeğe özenen kişi, buyruk almaya da severek katlanır.

Anadolu'da halk, askerliğini yapmayan genci adam yerine koymaz, çünkü; kişi askere gidecek devletin gücünü görecek, emir alacak, emir verecek. Buyruk alıp, verme alışkanlığı gelişmiş olarak çevresine dönecek, evlenecek ve evinde o da küçük bir krallık kuracak. Artık topluma uyumlu kişidir o, çevresinde sözü dinlenir, Başarılı olmuştur ve gençlere örnek gösterilecektir artık.

Bir gün, çalıştığımız iş yerinde, kendisini AP'li zanneden bir işçi arkadaş şöyle diyordu: "Sol gelişecektir elbet, çünkü; toplumda serseriler günden güne çoğalıyor" Tartışma; "içki haram mı? değil mi? üzerineydi (aydın arkadaşlar işçilerin umumiyetle pahalılıktan söz ettiğini sanır) tartışan arkadaşların çoğunluğu sol'a açık arkadaşlardı. AP'li arkadaş açıkça "serseriler" diyordu. Neden böyle suçluyordu? kimisi baba baskısından memleketinden kaçmış, kendi bildiğine evlenmiş, bazısının eşide işte çalışıyor kız çoçuklarını okutmak istiyorlar, kahvede oyun oynarlar bazende kafayı çekerlerdi. Suçlayan ise memleketinden biraz para getirmiş, gecekondu yapmış, kardeşlerine kanadını germiş (onun deyimi) velhasıl buyurgan aile yapısını devam ettiriyordu. Tartışmayı uzaktan takip eden yaşlı bir işçi ise şöyle diyordu: "zaman zamana uymasa, sen zamana uy" onun da iktisadi gücü ailesine buyurmaya yetmiyordu artık.

Yüksek tahsil görmüş bir arkadaşla dolaşıyoruz, çalışan işçileri göstererek, "Bütün toplumu çalışmaya yöneltsek ama zevkle türkü söyler gibi çalışsalar" diyordu, hep kendini onlara söylev çekerken, onları yönetirken görüyordu. Çünkü; kendisi işçi sınıfının ideolojisini öğrendiğini sanıyor, o artık emekçi sınıfın seçkin evlâdı, yiğit devrimcidir. (!) Bir Bulgaristan göçmeninden işittiğim sözü naklettim "Bizde partililer gelip nutuk atar, "çalışalım arkadaşlar" deyip kendileri gölgeye oturur..." Bu söz halk arasında, yaygın hale gelmiş. Bundan sonra arkadaşımda, yana yakıla 12 Mart'ta hapishanede bazı okumuşların, aynı suçtan hapse düşmüş bir köylü arkadaşa para ile çorap yıkattığını anlattı.

Biraz çevremize dikkatlice baktığımızda buna benzer sayısız görüntüler göreceğiz buyurganlık üzerine. Fakat, bunlara bakarken iki yol var yapacağımız, ya "burjuva hastalıkları, kokuşmuş feodal kalıntılar" diyeceğiz (çünkü bu usul oldukça kolaydır) ya da üşenmeden sebeplerine ineceğiz.

ÜŞENMEDEN ARAŞTIRMA AMA NASIL?

"Devrimcinin görevi, insanı etkileyen bütün durum ve koşulları değerlendirmektir"
(K. Marks)

"En son tahlilde iktisadi faktör ağır basar" tabi ki böyle, kimse buna hayır diyemez. Bir şey gözümüzden kaçmasın "en son tahlilde" diyor. Yani son tahlile kadar bir sürü tahlil gerekir ki en son tahlile varılsın. Hemen her konuyu iktisadi açıdan değerlendirivermek gayet kolay, önce son tahlilden başlayıp, çözümü bulduğumuzu sanıyor sonra bununla görüntüleri izaha çalışıyoruz. Oysa önce görüntüden hareket edilir ve araştırma giderek temele iner.

Örneğin; bir hasta insan dışına görüntüler verir; halsizdir, ateşi vardır, doktor bu hastalığı teşhis için 1850 yılındaki hastalık adedi ile kendini sınırlı hisseder mi? Yok...o günden bu güne hastalıklar detaylandırılmış doktorluğun branşları çeşitlenmiş teşhis koymada yöntemler zenginleşmiş v.s.

Marksizm bize, değişim kanunlarını, ilimler arası bağlantının felsefesini vb. açıklıyor. Bu günkü hata, yarım asır evvelki teşhislerin, günümüzü araştırmada yöntem olarak kullanılması. Ne yazık ki bu tür hataya Marks'ın rakiplerinde bile rastlamak çok zor.

Örneğin; bir kişi hırsızlık yapıyor, neden hırsızlık yapıyor? bir çok arkadaşın cevabı hazır: bozuk düzen, insanlar yoksul (oysa bu varsayımla bütün yoksulların hırsızlık yapması gerekir) kokuşmuş burjuva düzeni vs. oysa çocukluğundan beri hırsızlık yapan bir arkadaş şöyle diyordu:

"Çocukken evden harçlık isterdim, ne yapacaksın? diye sorarlardı.. Harçlık almak için yalvarmak, küçülmek gerekiyordu. Oysa istediğim şeyi habersizce çalmak bana daha şerefli gibi geliyordu. Büyüklerin dediğini yapsaydım çaldığımdan daha çok şey elde ederdim, babamın durumu gayet iyiydi. Babamın karşısında ezilip büzülmekten daha rahattı mahkeme karşısında konuşmak, ayrıca devletin yüksek memurlarını kendimle meşgul ediyorum diye özel bir zevk de duyardım."

Buyrun, temelinde iktisadi faktör yatan sorunun yüzeydeki görüntülerini

Oysa Engels ölmeden aydınlardaki bu hastalığı görmüş 1890 yılında yazdığı bir mektupta şöyle diyordu:

"...Marks ve bir ölçüde ben, gençlerin bazen olaylar ın ekonomik yanına gereğinden fazla önem vermelerinin sorumluluğunu taşıyoruz. İşin bu yanını inkâr eden rakipleri miz karşısında, onların inkâr ettikleri ilkenin altını çizmek gerekiyordu. Karşılıklı etkileşime katılan diğer etmenlerin yerini belirtecek zamanı, fırsatı ve yeri her zaman bulamıyorduk..."
(Engels, Joseph Bloch'a mektup. 21.9.1890)

BUYURGANLIĞA DÖNELİM

Kapitalist düzen geliştikçe kendisi buyurgan ailenin temellerini sarsıyor. İşçi sınıfının örgütsel mücadelesi ile demokratik haklar gelişiyor. İş hayatına giren kadın kısmen de olsa erkeğine karşı elde ettiği haklarla aile içinde söz sahibi oluyor. Demokratikleşme kadın erkek ilişkilerine yansıdımı, dolayısıyla çocuğu da etkiliyor. Özgürlük isteği ile birlikte yürüyen ekmek mücadelesi buyurgan devletin, buyurgan ailenin temellerini sarsıyor.

Hatırlardadır 1950'de CHP iktidarı yıkılıp DP ile birlikte gelen çok parti li nizam (sola kapalı da olsa) iktisadi hayata getirdiği canlılık, üretim güçlerinde gelişme sağlaması, buyurgan aileyi de tehlikeye sokuyordu. Topluma kısmen de olsa hoşgörü gelmişti, gençler büyüklerin lâfını dinlemedi mi, yakınarak "ne yapalım artık demokrasi var" deniyordu. Çünkü onlarda buyurgan bir iktidarı devirmişlerdi. Sonra gelişen iktisadi yaşam, çocuğu baba ocağına hapsetmiyordu. artık iş sahaları vardı. Büyükler hoşgörü göstermese çocukta çeker giderdi büyük kentlere.

Burjuva eğitimide yardım ediyordu bu duruma. Dayağı ayıplıyor, aile mutluluğu için öneriler veriyordu yeni yeni. Buyurgan aile çözülüyordu usul usul. Eski düzen kendi içinden yeni düzenin belirtilerini veriyordu yeniyi, filizlendiriyordu.

Fakat ülkeye hakim olan üretim ilişkileri hemen üst yapıyı değiştirmez, üst yapıda zamanla gelişir. Faşizm de istifade ettiği alt yapıdaki gelişme ile üst yapının gelişmesi arasındaki boşluktan, toplumdaki buyurganlık özlemlerinden istifade ediyor, halkta zemin buluyordu. Oysa orta sınıflardaki bu özlemi solun değerlendirmesi gerekirken onlar faşizmin tohum atacağı tarlayı (orta sınıfları) işçi sınıfı diktatörlüğü sloganlarıyla terkediyorlardı. Karşılarına alıyorlardı. Solun yanlışlarıyla da özgürlüğe, demokrasiye, sosyalizme açılması gereken iktisadi buhranlar rahatlıkla barbarlığa dönüştürülüyordu. Dünyadaki sol uygulamalarda halkın gözünde "ayni bizdeki askerlik gibi" idi. Yeniye güzele açılması gereken devrimler bürokrasi kıskacında kalmış. Proletarya diktatörlüğü kavramının, dar örgütlenmenin ardına gizlenenler geçiş dönemi için buyurgan devleti getirmiş, fakat ne geçiş dönemi bitmiş ne de buyurgan devlet, aksine buyurgan devlet modeli evrensel olmuş buna karşı çıkanlarda revizyonist.

Oysa önemli olan buyurganlığa son vermekti. Buyurmadan, buyruk almadan işleyen toplumsal organizmayı kurmaktı yapılacak iş. Ancak böyle bir organizma sürekli yeniyi bulacak, kötüyü dışına atacaktı. İspanya'da bir mahkum düşünce suçundan bir celsede 15 sene hüküm yerken, aynı suçtan Çekoslavakyada 8 celsede 15 sene kükûm yeniyordu. Özgürlük farkı sadece 7 mahkeme celsesi kadardı. Uğruna milyonlarca insanın öldüğü, özgürlükler, insan hakları eski düzenin hatıraları olarak kaldı.

Fakat ülkemiz bürokrasisini halkımız iyi tanır. Emekçi sınıflar ülkemiz devriminde kendi iktidarlarını getirecekler ve iki senede bir yönetim değişimi ile kendi içlerinde de buyurma özlemini atacaklar ve buyurganlığı yıkmada dünya halklarına en güzel örnekleri vereceklerdir. Bana göre Sosyalist partinin kurulması ile tohumlar atılmıştır.

Hasan Altınyürek İstanbul

ERZİNCAN DEVRİMCİLERİNDEN

Aşağıdaki gönderdiğimiz yazının dergimizde yayınlanmasını rica ederiz.

Erzincan ilinin Çayırlı ilçesinde komandoların saldırısıyla iki yurtsever devrimciyi daha toprağa verdik. Ülkemizin çeşitli yerlerinde olduğu gibi Erzincan'dada kanlı olaylar sürmektedir. Ancak burjuva basını faşistlerin ve polisin baskısını devamlı suretle hasıraltı etmekte. 10 Kasım 1976 günü Çayırlı'da faşistler gece saaat 11 de yaptıkları baskında kardeş olan iki devrimciden Hüseyin Akdemir'i ora ve Rıza Akdemir'i de Ankara'da öldürdüler. Ankara'dan gelen Rıza Akdemir'in cenazesini Erzincan'da devrimciler karşıladı. Cenaze töreni olarak bir yürüyüş sürdü ve tekrar araba lara bindirildi 250 ye yakın bir grupla Çayırlı'ya götürdüğümüzde polis ve jandarma yürüyüşümüzü engellemek istedi. Devrimcilerin direnmesiyle ve bizi karşılayan oranın halkının coşkunluğuyla yürüyüş Çayırlı'nın merkezine kadar devam etti. Ancak faşistler ve polisler mitingin yapılmasına karşıydılar. Mitingin yapılmaması için kalabalığa saldırdılar. Polisin saldırmasından destek alan ve din yönünden uyuşturulmuş 15-20 ye yakın kişilerin saldırısıyla olay daha da büyüdü. Faşist zorbalar önlerine geleni vurdular saldırdılar. Polisin bu saldırısını nefretle lanetliyoruz. Faşistlerin başı MC Hükümeti her fırsatta polisin tarafsız olduğunu tekrarlamakta. Ancak, Çayırlı'da polisin nasıl halka saldırdığını yakından gördük. Emperyalizmin hizmetindeki tüm partiler nasıl yalan dolanla halkımızı uyutmaya, soymaya, sömürmeye yönelikse, onların koruyucu güçleride aynı görevlerle Çayırlı'da kan peşindeler. Emperyalist babalarının kan içen kurbanı peşindeler.

Cenaze köye götürüldüğünde bile jandarma rahat bırakmadı. Köydeki devrimcileri yakalayıp işkencelere gönder mek için can atıyorlar Ama şunu aklından çıkarma faşist diktatörlük: Bir gün döktüğün kanların içinde ebediyen boğulacaksın.

Polisin ve faşistlerin saldırısı karşısında dağ köylerine ve dağlara sığınan yurtsever devrimcilerden işçi sınıfına selam. Şu anda 21 devrimci ağır işkenceler altında, devrimciler hemen serbest bırakılmalı.

Erzincan devrimcileri

sosyalist YARIN
Sahibi : Cenan Bıçakçı
Genel Yönetmen : Aydın Köymen
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Ender Yiğitel
Adres : G. M. Kemal Bulvarı 112/18, Maltepe/ANKARA
Telefon : 29 10 42
Baskı : Daily News Ofset Dağıtım : Hür-Dağıtım
ABONE ŞARTLARI :
Altı aylık : 100 TL
Bir yıllık : 175 TL

cinayet araç, sıkıyönetim amaç

aydın köymen

Aynur Sertbudak kaçıncı bilmiyorum. Ama bildiğim ne birinci ve ne de sonuncu olmadığı. Şimdi Aynur Sertbudak'ın ana ve babası kan ağlıyorlar. Tıpkı 8 Ocak 1976 Perşembe günü Hacettepe Üniversitesinde öldürülen Nuray Erenler'in ana ve babası gibi. Bu ana ve babaların yanında, onlarınkine eş bir acıyı yüreklerinde duyan milyonlarca insan daha var. Bu insanlar panik içinde. Hayret içinde. Çünkü kendi insan vicdanları, akıl ve mantıkları insan öldürmeyi düşünmeye bile olanak vermiyor. Bu yüzden hayret içindeler. Ve soruyorlar,"Bu genç insanlara nasıl kıyılır, bu genç insanlar neden öldürülür?" diye.

Evet, bugün Türkiye'de milyonlarca insan bu soruların cevaplarını arıyor. Ama bu soruların cevapları gün gibi ortada. Zor sorular değil bunlar. Ve ilk önce şunu bilmek gerekir, bu sorulara cevap verebilmek için : Ancak ve ancak insanların en yüce varlık, en kutsal yaratık olduğunun kabul edildiği bir toplum düzeninde insanların insanlar tarafından öldürülmesi olanaksızdır. Yoksa insanların horlandığı, sömürüldüğü, yani bir eşya olarak varsayıldığı bir toplum düzeninde insanların insanlar tarafından öldürülmesi son derece olağandır. İnsan insanı sömürüyorsa, insan insanı horluyorsa, insan insanı satıyorsa, insan insanı niye öldürmesin?

Siz hiç Türkiye'de paranın öldürüldüğünü gördünüz mü? Ama para için çok insanın öldürüldüğünü gördünüz, duydunuz herhalde. İşte insan öldürmeyi olağan kılan bu. İnsan değil, para kutsal. En yüce varlık para. İnsan değil. Türkiye'de insanın değeri, paranın ve malların değerinin altında. Çünkü Türkiye de kapitalist bir ülke. Kapitalizmin tanrısı da para. Kapitalizm, varlığını insanın insanlığına yabancılaşmasına, mal haline gelmesine borçlu. Böyle bir düzende insanlar öldürülür de, kıyılır da. Hem de tonlarca hamsinin denize dökülmesinden daha kolay, daha az üzüntü duyularak. Hele hele o insanlar bütün bunlara başkaldıran, bütün bunları değiştirmek için mücadele eden insanlar olursa. Aynur Sertbudak gibi...

Kapitalizmin niteliğinin, kapitalizmin insana verdiği değerin bilinmesi; "Bu genç insanlara nasıl kıyılır?" sorusunun da cevabını oluşturuyor. Şimdi bir soru daha var. Asıl önemli soru da bu. Soru şu : "Neden, ne için, hangi çıkarları sürdürmek için öldürülüyor bu genç insanlar?"

Bu sorunun cevabını bizden önce Demirel diye birisi açıkladı. Demirel, Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı. Demirel, 10 Aralık Cuma günü Cumhurbaşkanı ile yaptığı olağan görüşmeden sonra şunları söyledi:"Bu olaylar anarşik olaylar sınırını aşmıştır, bunlar cinayettir. Bir hükümetin alabileceği tedbirlerin tümünü aldık. Buna ilaveten alınabilecek ne gibi tedbirler varsa hükümet onları da düşünüp taşınıp alma yoluna gidecektir. Alınabilecek iki tedbir kalmıştır. Bunlardan birisi sıkıyönetime gitmek, bir tanesi de üniversitelere yani bu hadiselerin olduğu yerlere el koymak. Bu iki tedbir de son tedbirlerdir."

Bu genç insanların öldürülmesinin gerekçesi işte bu. Bu genç insanların öldürülmesinin nedeni, sıkıyönetime ve üniversitelere elbkoymaya zemin hazırlamak. Devletin bu cinayetlerle baş edememesi olanaksız. Üstelik cinayetlerin failleri ortada. Bu cinayetleri işleyenler "Ülkü Ocaklı" militanlar. Ülkü Ocakları, bu cinayetleri işleyebilecek güce sahip. Ülkü Ocakları, bu cinayetleri işleyebilmek için gerekli araç ve gereçlere sahip. Bunları biz uydurmuyoruz. 12 Aralık Pazar günkü gazetelerde var. Ülkü Ocakları Genel Başkanı Ali Batman söylüyor. Şöyle diyor : "Türkiye'nin 900 yerinde teşkilatımız var. Eğer istesek sayıları yüzbinlerle ifade edilen üyelerimizin bulunduğu 900 yerde birden ses çıkarabiliriz. Eğer istesek, o kızdan önce sırada niceleri var."

> KAPİTALİST TOPLUMDA "CİNAYET" OLAĞAN. MC İKTİDARININ TÜRKİYESİNDE "CİNAYET", SIKIYÖNETİMİN GEREKÇESİ. AMA UNUTULAN BİR ŞEY VAR. O DA BÖYLE KANLI DESTEKLERLE İKTİDAR OLUNAMAYACAĞI. OLUNSA BİLE SÜRDÜRÜLEMEYECEĞİ.

Gördünüz mü Ülkü Ocakları Genel Başkanı ne diyor. "Sırada öldürülecek nice insan var" diyor. "Ama istemiyoruz" diyor. Bu sözler en azından bu adamların kafalarında bir sürü insanı öldürmeyi düşündüklerini gösterir. Böyle düşüncelere sahip olanların ise cinayet işlemeleri her zaman için olağandır. Bu durumda hükümetin yapacağı tek bir iş vardır. Bu iş, emniyet kuvvetlerini adam öldürmeyi düşündüklerini açıklayan kişilerin kümelendiği Ülkü Ocaklarına karşı harekete geçirmek, bu "ocakları" kapatmaktır. Hele, Aynur Sertbudak'ın katillerinin bu "ocaklara" mensup oldukları saptanmışsa, böyle bir işleme girişmeyen hükümetin bizzat kendisi cinayetlerin ortağı, kışkırtıcısı demektir.

Demirel, "ülkeyi rahatsız eden zeminler bellidir" diyor. Çok doğru. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminler gerçekten bellidir. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminler de, ülkeyi batağa götüren zeminler de belli. Ve iki zemin de aynı. Ülkenin başında MC diye bir hükümet var. Bu hükümet burjuvazinin hükümeti. Ve bu hükümet uyguladığı politikayla ülkeyi hızla bir çıkmaza götürüyor. 55 milyar açığı olan bütçe düzenleniyor. Oysa memur maaşlarını ödeyecek kadar bile parası yok. Tek umudu borçlanma. Ama başvurduğu bütün kapılar yüzüne kapanıyor. Bu hükümet işsizliğe, hayat pahalılığına çare bulamıyor. Bu hükümet döneminde yolsuzluklar, hırsızlıklar diz boyu. Bu hükümet artık işleyemez durumda. Bu hükümet, ülkeyi batağa götüren zeminin ta kendisi.

Bu hükümet ülkeyi "rahatsız" eden zeminin de ta kendisi. Ülkeyi "rahatsız" eden zeminin göstergesi galiba cinayetler. Demirel de bu kanıda. Oysa cinayetlerin baş sorumlusunun hükümette olduğu söyleniyor. Bunu söyleyenler haklı. Çünkü Ülkü Ocaklarının MHP'nin yan örgütü olduğunu bilmeyen yok. MHP'nin başkanı ise Alpaslan Türkeş. Alpaslan Türkeş Başbakan Yardımcısı...

MC, ekonomik çöküntüye çare bulamıyor. Bu durum toplumsal patlamalara yol açacak. İşçiler, köylüler, memurlar, gençler direnişe geçecekler. MC'nin 1977 seçimlerine giden yolu üzerinde bunlar var. Bu engelleri aşmak kolay değil. Ama engeller aşılsa bile, bu sefer seçimi kazanmak kolay değil. Öyle ise, bu engeller hiç olmamalı. En güzeli, bu engelleri ortaya çıkmadan önlemek. Bunun için de en geçerli çare, "tek çare" sıkıyönetim. Sıkıyönetimin gerekçesi de cinayetler. İçinde bulunduğu çıkmaza, Demirel mantığının bulduğu çare bu...

Olayın iç yüzü bu. Ama burada bırakmak, eksik bırakmak demek. Çünkü hükümette bir de MHP var. Ve MHP, Demirel'in sıkıyönetimli, üniversiteye el koymalı çözümünü ayakta alkışlıyor. MHP yanlısı Her gün gazetesi 12 Aralık Pazar günkü nüshasında Demirel'in açıkladığı çözümü, "geç kalınmış" bir çözüm olarak görüyor. MHP'yi asıl ilgilendiren, sıkıyönetimin yanında "üniversiteye el konulması". Çünkü üniversiteye el konulması ikili bir yarar sağlayacak. Hem devrimci gençliğin sesi kısılacak, hem de üniversite faşist hareket için militan yetiştiren bir kurum haline dönüşecek. Üniversiteye MHP'li hükümetin el koyması ile, üniversitedeki yeni ve tarafsız unsurlara faşist ideolojiyi aşılamada her türlü engel ortadan kalkmış olacak. Türkeş'in hesapları bu. Türkeş'in hesapları daha uzun vadeli. Ama bütün hesapların kesiştiği nokta; cinayet. Hepsi için "cinayet" gerekli. Ekonomik çöküntüyü kazasız belasız "sürdürebilmek", toplumun dikkatini temel sorunlardan çekebilmek, üniversiteyi faşist ideolojinin kaynağı yapabilmek, seçimleri kazanabilmek, toplumsal patlamayı önleyebilmek için ilk koşul, cinayet. Amaca giden yolda cinayet temel taşı. Sıkıyönetim, üniversiteye el koyma hep bu temelin üzerine inşa edilecek.

Kapitalist toplumda "cinayet" olağan. Türkiye'de, MC iktidarının Türkiye'sinde "cinayet", sıkıyönetimli iktidarın gerekçesi. Ama unutulan bir şey var. Böyle kanlı desteklerle iktidar olunamaz. Olunsa bile sürdürülemez. Tarih, bu tip örneklerle dolu. Sıkıyönetimle bile tarihin akışı önlenemez. Uzağa gitmeye gerek yok. 1971 12 Martından sonraki üç yılı hatırlamak gerekli. Ne açık faşizm, ne Nihat Erim, ne Ferit Melen, ne Faik Türün para etmedi. Teknoloji bile başedemedi. İşkence aletlerine ödenen paralar boşa gitti. Aynur Sertbudak'ı öldürmek için harcanan kurşunlar boşuna. Para sizin tanrınız. Yazık paralarınıza....

emekçilerin sırtından yeni bir bütçe

MC iktidarı burjuvazinin talepleri yönünde yeni bir bütçe hazırlayarak meclislere gönderdi. Bu bütçe de de daha öncekilerinde olduğu gibi emekçilerin vergileri, burjuvazinin çıkarlarına yönelik harcamalar için sunuluyor.

Yeni bütçe tasarısının hazırlanmasında MSP ile AP arasında uzun tartışmalar oldu ama sonunda ucu sonu belirsiz bir bütçe ortaya çıktı. Başlangıçta 205 milyar lira olması programlanan bütçe, MSP talepleri ile 220 milyar liraya ulaştı. Aradaki 15 milyar liralık fark da çeşitli vergi kalemleri arasında "münasip" bi çimde dağıtıldı.

Bütçenin hazırlanışı sırasında hiçbir zaman ne kadar gelirin nerelerden sağlanacağı tartışılmadı. MSP'nin ne kadar ödenek alacağı, silahlanma için ne kadar ek fon yaratılacağı tartışıldı. Son güne dek de bu tartışmalar devam etti. Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon, 1 Aralık günü, gözlerinden uyku akan bürokratların arasında yaptığı basın toplantısında hangi bakanlığın bütçeden ne kadar pay alacağını açıkladı ama kimden ne kadar vergi alınacağını açıklayamadı. Çünkü bunun hesapları sürüyordu.

Hesaplar tamamlandığı zaman, Maliye Bakanlığı Genel Müdürlüğü bir kez daha bütçe yükünün emekçiler tarafından taşınacağının belgesini Meclislere gönderdi.

Yeni bütçede 1977 yılında kazançlardan 78,4 milyar lira vergi alınacağı tahmin edildi. Bunun 61,6 milyar lirasını gelir vergisi, 8,1 milyar lirasını da kurumlar vergisi oluşturacak.

Yani Holdinglerin, şirketlerin ödeyecekleri verginin tutarı 8,1 milyar lira, işçilerin, memurların ve diğer emeği ile geçinenlerin ödeyecekleri vergiler de 61,6 milyar liranın içinde. Türkiye'de gelir vergisinin üçte ikisinin işçi ve memurlar tarafından ödendiği biliniyor. O halde gelir vergisinini 40,6 milyar liralık bölümünü işçi ve memurlar ödeyecek. 8 milyar liraya yakın tahmin edilen mali denge vergisinin de 5,3 milyar lirası işçi ve memurlardan alınacak. Böylece gelirden alınan vergilerin yaklaşık % 59 u işçi ve memurlar tarafından ödenecek, ya da böyle tahmin ediliyor.

Bütçenin diğer gelir kalemlerine bakıldığı zaman emeği ile geçinenlerin, burjuvazinin hazırlattığı bütçeye katkısının bu kadarla kalmadığı görülmektedir.

Bütçede tekel maddelerinden 12,5 milyar lira vergi gelirinin sağlanacağı tahmin ediliyor. Aynı tahmin 1976 bütçesinde 8 milyar liraydı. Eğer bütçe gelirleri yasa tasarısındaki gibi gerçekleştirilecekse tekel maddelerine zam yapılması kaçınılmaz olacaktır. Burjuvazinin genellikle yabancı sigaralara ve kaçak viskiye rağbet ettiği dikkate alınırsa, tekel zamlarının ve 12,5 milyar liralık verginin de kimin cebinden alınacağı ortaya çıkar.

BÜTÇE ALDATMACASI

1977 bütçe tasarısı aldatmaca gelir rakkamlarıyla dolu. Gelir bütçesi öylesine ilgisiz rakkamlarla donatılmış ki, bu nedenle olacak bütçe gerekçesinin hazırlıkları bütçenin Meclislere gönderilmesinden 10 gün sonra dahi devam ediyordu.

Bütçede bir de 18 milyar liralık iç borçlanma öngörüldü. Kimden borç alınacaktı? Ne Sakıp Sabancı ne de Vehbi Koç MC'ye borç vermezdi: 18 milyar TL lık savunma istikrazı tahvilini televizyon reklamını izleyen herkes almaya niyetlense tamamını tüketme ye parası yetmezdi.

Ancak, maliyecilerin yıllardır uyguladığı bir yöntem var. İç borçlanmaları da emekçilerden yapmak, yani bütçenin açıklarını emekçilerin paralarıyla kapatmak. Şimdi emekçiler ödedikleri vergiler yetmiyormuş gibi, bir de Maliye'ye borç verecekler. Nasıl mı?

Hazine çıkardığı savunma istikrazı tahvillerinin ancak yüzde 40'ını kişilere, bankalara, devlet ihalelerine girenlere, emeklilere satıyor. Kalan yüzde 60 lık bölümünü de, emekçilerin paralarını yatırdıkları, Sosyal Sigortalar Kurumuna, Emekli Sandığına ve adı var kendi yok MEYAK'a satılıyor. Böylece, işçi ve memurlar vergi ödemeye ek olarak bir de devlete borç veriyorlar. Emekli sandığının otel ve gazino işletmekten artan paralarıda bu yolla tahvile yatırılığı için, memur emeklileri aylarca ikramiye almak için sırada bekliyor.

NEREYE HARCAMA ?

Emekçilerin katkılarıyla derlenmeye çalışacak bütçe gelirlerinin 19,5 milyar liralık bölümü silahlanma ve ordunun diğer giderlerine ayrıldı. Milli eğitim bütçesi ise bu yıl en az artış gösteren gider kalemlerinden biri. Milli savunma harcamaları yüzde 27 artırılarak 42,5 milyar liraya çıkarılırken, Milli Eğitim bütçesi yüzde 17,8 oranında artırılarak 25,5 milyar liraya çıkarılabildi.

Harcamalar arasındaki en az artış ise Köyişleri Bakanlığında. Bu bakanlığın bütçesi yüzde 11,6 artışla 0,1 milyar liraya çıkarılırken, tüm bütçe içindeki payı 4,7 den 3,7 ye düştü. MC'nin köylüye hizmet götürmesi böyleydi.

MSP kanadı kağıt üzerinde bütçe ödeneklerinden önemli paylar aldı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi, 904 milyon liradan 14,8 milyar liraya çıkarıldı. Ancak, bu paraların harcanması konusunda Maliye Bakanlığı'nın yetkileri elinde. Bütçeye ödeneklerin serbest bırakılması konusunda madde konulması da bir aldatmacadan öte değil. Çünkü mevcut yasalar, bu konuda bütçe ile değiştirilemeyecek hakları Maliye Bakanına veriliyor.

YA KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI ?

Kamu iktisadi kuruluşlarının de 1977 yılında 80 milyar liraya yakın açık vermesi bekleniyor. Bu finansman gereğinin nasıl ve hangi kaynaklardan kapatılacağı kesin olarak belirlenmedi ama, yine Merkez Bankası ve Sosyal Sigortalar Kurumu fonları ilk akla gelenler arasında. 1976 yılının başlangıçta 48 milyar lira olarak tahmin edilen, daha sonra 52 milyar liraya çıktığı anlaşılan finansman gereksinimi de böyle karşılanmıştı.

Kuşkusuz bu arada unutulmaması gerekli bir finansman yöntemi de zamlar. Söz gelimi yatırımları için fon bulmakta sıkıntı çeken Sümerbank, bir süre önce mamul maddelerine zam yaptı. Bunları her an yenileri bekleyebilir. Ancak, koalisyonun AP kanadı zamları gelecek hükümetlere miras bırakma görüşünde.

Yeni bütçe ödeneklerine bakılırsa, MC attığı temellerin bir bölümü üzerinde inşaat yapmayı amaçlamaktadır. Nitekim, Kamu İktisadi kuruluşları 60 milyar lira, Genel ve katma bütçeli idareler de 63,8 milyar lira yatırım öngörmektedir. Bu yatırımların gerçekleştirilmesi için gerekli paraların bulunması halin de dahi yatırımların yürütülmesi güçtür. Çünkü bu yatırımlara ilişkin projelerin bir bölümü, hazırlanmadan Planlama Teşkilatından, MSP'nin baskılarıyla, geçirilmiştir. Şimdi alınan paralar göstermelik yeni temel atme törenlerine harcanacaktır.

Böylece burjuvazinin kazançlarından vergi almamayı ilke kabul eden, göstermelik ve seçime yönelik girişimleri destekleyen bütçe meclise gönderildi.

MEMURLAR YİNE PERİŞAN

Bütçede kamu kesiminde çalışanların enflasyonun baskısı altında yaşamlarını sürdürmeleri için Maliye nin fetvası da yer aldı. Kat sayı büyük bir lütuf eseri olarak 9 dan 10 a çıkarılıyordu. 2 yıl önce katsayının 11 olmasını savunan Maliye Bakanı, şimdi bir adım geri atıyor, daha düşük katsayıyı önerebiliyordu. Bu kat sayı artışının dargelirli memura hiç bir yararı yok. Memurların bir bölümünün maaşlarında artış olmuyor bile. Bir bölümünün maaşındaki artış ise 100 lira dolaylarında. Yalnız gösterge dışından, ek göstergelerle maaş alan birkaç yüz memurun maaşında yine düşük oranlarda ama diğerlerine göre belirgin artışlar olacak.

Katsayının arttırılmasının, memurların geçim şartlarını düzeltmekle ilgisi olmadığı da açık. Çünkü her katsayı artışı, memurların ödeyecekleri vergi miktarında daha hızlı bir artışa yol açıyor. Böylece katsayı artışının bütçeye yükü 8 milyar lira olarak hesaplansa, bunun 5 milyarı vergi ve emekli keseneği olarak geri alınıyor. Bu nedenle de bir katsayı artışının bütçeye yükü çok az, ancak piyasaya yaptığı baskılarla satın alma gücünün düşmesine yardımcı olma etkisi çok yüksek.

Her yönüyle emekçilere karşı olan bu bütçe Mart başında uygulanmaya başlanacak.

İSTANBUL SERMAYESİ YENİ BİR DEVALÜASYON ÖNERİYOR

İstanbul'da bir dernek var. Ama dernek deyip geçmemek lâzım. Bu dernek, bilinen derneklerden değil. Derneğin adı, "Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği". Ve bu dernek, Türkiye sanayi burjuvazisinin önemli bir kesimini temsil ediyor. Dernek, Koç ve Eczacıbaşı gruplarının öncülüğünde İstanbul'lu sanayiciler tarafından oluşturulmuş. İstanbul'lu sanayicilerin temel niteliği, yabancı sermaye ile bütünleşmiş olmaları. Genellikle tüketim malları ve "montaj sanayii" ürünleri üretiyorlar. İşte "Türk Sanayicileri ve iş adamları Derneği" bunların derneği. Bu dernek de bunların çıkarları, profesyonel uzmanlar tarafından formüle ediliyor, hükümetlere sunulacak duruma getiriliyor...

Bu derneğin her ay yayınladığı "Görüş" isimli broşürleri var. Bu broşürlerin temel işlevleri, bu sermaye grubunun kısa vadeli durum değerlendirmelerini ve bu değerlendirmelere ilişkin önerilerini yönetim kadrolarına duyurmak. Hükümetleri kendi istediklerinden haberdar etmek.

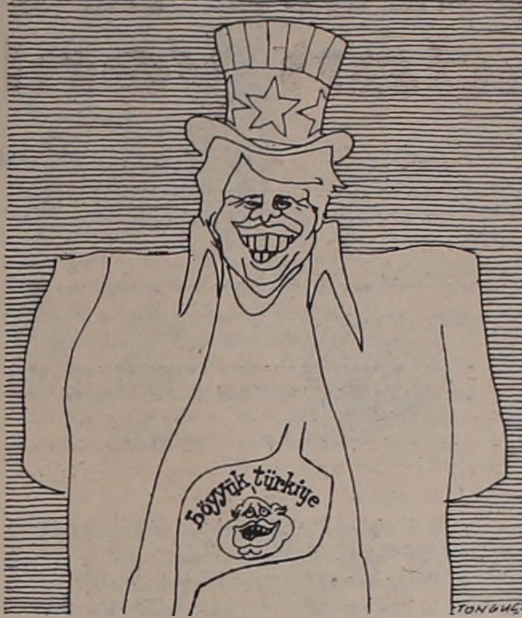
"Görüş"ün son sayısı Aralık 1976 tarihli. Bu son sayıda "Türk Lirasının Gerçek Kuru Nedir?" başlıklı kısacık bir yazı var. Bu yazı açıkça yeni bir devalüasyon önerisinde bulunuyor. Yazı'nın bazı bölümleri şöyle:

"Türk Lirası için 1970 yılında yapılan gerçekçi bir ayarlama kabul edilirse, acaba o yandan bu yana Türk Lirası ne kadar değer kayıp etmiştir?

Minnesota Üniversitesi öğretim üyelerinden Anne Krueger bu konuda ilginç bir çalışma yapmıştır..

Bu çalışmada 1970 yılından bu yana Türkiye'de ki fiyat artışları ile ABD'ndeki ve Türkiye ile büyük ölçüde ticari ilişkisi bulunan ülkelerdeki fiyat artışları hesaplanmıştır.

Sonra Türkiye'deki fiyat artışlarına göre 1970 yılında 14.92 TL. olan dolar kurunun 1976 yılı Haziran ayına kadar yüzde 62.1 oranında değer kaybettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda gerçek kurun 24.18 TL. olması gerekmektedir. Fakat bu eksik bir değerlemedir. Çünkü aynı zamanda ABD'lerinde ve Türkiye'nin ticari ilişkisi bulunan diğer ülkelerde de fiyatlar artmıştır. Bütün bunlar dikkate alındığında,

1970 yılından bu yana Türk Lirası değerindeki kaybın yüzde 28.8 e düştüğü görülür. Bu durumda, Haziran ayında dolar kuru'nun 19.21 TL. olarak hesaplanması gerekmektedir....

Bu hesaplar her halde gerçek kur tesbitinde uyarıcı, yön verici olabilir."

Görüldüğü gibi "Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği", açıkça mevcut dolar kurunun gerçekçi olmadığını ve yeni bir devalüasyon yapılması gerektiğini söylüyor. Hem de yapılması gereken devalüasyonun oranını bile belirterek.

Devalüasyon, bilindiği gibi yabancı para cinsinden yerli malların ucuzlaması demek. Bu nedenle devalüasyon, ihraç olanaklarını kısmen artırıcı bir etki yaratıyor. İşte İstanbul sermayesinin devalüasyon önerisinin altında bu umut yatıyor. Çünkü ellerinde birikmiş tonlarca konserve, salça, fayans, banyo küveti vs. var. Konserveler, salçalar, değerleri yıl sonunda ödenecek vergilerden düşülmek kaydıyla Van depremi felâketzedelerine gönderildi ama, bir türlü tükenmedi. Bunları tüketmenin ve "tat", "Tamek", "Dosan" gibi yabancı sermaye ortaklığıyla kurulmuş olan fabrikaları tekrar işler duruma getirebilmenin tek yolu devalüasyon.

Ama devalüasyon bu malların stoklarını eritme-nin kısa vadeli yolu olmak dışında, yeni fiyat artışlarına yol açacakmış, dar ve sabit gelirli yurttaşları hayat pahalılığı yükü altında biraz daha ezecekmiş, bunlar İstanbullu sanayicilerin umrunda değil doğal olarak.

Kısacası ufukta yeni bir devalüasyon görülüyor. Zira, İstanbul sermayesine rağmen hükümet etmek kolay değil Türkiye de....

İnşaat mühendisleri odasının deprem raporu

24 Kasım 1976'da Van ve yöresinde meydana gelen 7,6 şiddetindeki deprem 1939 Erzincan depreminden bu yana en çok hasar yapan üç depremden biridir. 1943'te Erbaa'da 1944'te Bolu-Çerkes'te meydana gelen depremlerde Van depremine yaklaşan can ve mal kaybı olmuştu. Resmi açıklamalara göre Van'da geçen ayın son haftasında meydana gelen deprem de 3790 kişinin öldüğü bildiriliyor. Diğer yandan yıkılan konut sayısı hakkında kesin rakam olmamakla beraber, İnşaat Mühendisleri Odası ekibinin depremden hemen sonra yaptığı tesbitlere göre Muradiye merkez ve köyleriyle Çaldıran ve köylerinde hemen hemen ayakta tek bir binanın kalmadığı tesbit edilmiştir.

Odamızın incelemeler yapmak üzere deprem bölgesine gönderdiği Dökümantasyon ve Araştırma Merkezi Başkanı Dr. Fikret Başkaya, Üyemiz Hasan Çolak ve İrfan Kartel'den oluşan 3 kişilik ekip 29 Kasım 1976 günü Ankara'ya dönmüşlerdir. Ekibimizin izlenimleri özetle şöyledir;

1- Yardımlar ve enkaz çalışmaları hükümet yetkililerinin beyanlarının aksine yeterli ve etkin olmamıştır. 24.11.1976 Saat 14.24'te deprem oldu. Aynıgün 19 haberlerinde TRT bölgeye her türlü yardımın ulaştırıldığı haberini yayıyordu. Bu konuda Muradiye Belediye Başkanı arkadaşlarımıza şu açıklamayı yapmıştır:"Bu haberin yayınlandığı saat 19.00'da Muradiye merkezinde 2 sağlık ocağı cipinden başka bir şey görmedik. Hükümet Başkanı 11 bin Çadırdan bahsediyor bu güne kadar (28.11.1976 depremin 5. günü) Muradiye ve köylerine sadece 252 çadır dağıtıldı. Bunun 122 si köylere 130 u da Muradiye halkına dağıtıldı. Bu gün bile hiç yardım almamış köyler var" demiştir. Depremin 4. gününde 60 yaşlarında bir köylü "birgeceyi enkaz altında geçirdiğini söyliyerek yaralarını göstermiş, 7 çocuğuyla soğukta aç ve açıkta kaldığını söyliyerek yardım istemiştir. Kendisine demokratik özgür kuruluşlarınca oluşturulan komiteden bir çadır temin edilerek köyüne yollanmıştır.

Enkaz çalışmaları son derece kifayetsiz kalmıştır. Yine Muradiye'nin Merkezinde bile enkaz çalışmaları 26 Kasım 1976 Saat 10'da başlayabilmiştir. Köylerdeki durum ise çok daha kötüdür. Kurtarma ve enkaz kaldırma çalışmaları eğer ilk günde etkin olursa bir anlam taşır. Aksi halde kayıp büyük olur. Yine ekibimiz depremin 5. gününde Muradiye'nin girişinde 23 cesedin yol kenarında bekletilmekte olduğunu görmüşlerdir. Enkaz kaldırma çalışmaları ve yardımların etkin olmayışı ve vaktinde ulaşmayışı kayıpları artırmıştır. 27 Kasım akşamına kadar resmi kuruluşlarca köylerde hiç bir enkaz kaldırma çalışması yapılmadığı tesbit edilmiştir.

2- Deprem siyasi çekişme konusu yapılmıştır. Arkadaşlarımıza çadır dağıtımı konusunda bilgi veren Muradiye'li bir vatandaş "çadır almak için sıraya girdiğini fakat ertesi gün isminin listeden çıkarıldığını kendiyerine hükümet partilerine yakın birine çadır verildiğini söylemiştir.

Van'dan deprem bölgesine harekete hazır yardım ekibi Ankara'dan gelen bir emirle durdurularak Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu gelmeden yardım malzemelerinin hareket ettirilmemesi istenmiştir. Ancak Başbakan yardımcısı geldikten sonra önde çadır kamyonu arkasında Feyzioğlu'nun arabası Muradiye'ye hareket etmiştir. (!...) Bu durum bile bir başına doğu anadolu halkının "felaketinin"de politik istismar konusu yapıldığının kanıtıdır. Yine gelen yardımların Van'da depolanması ve depremin 5. gününde kurulan aş evinin partiler arası sürtüşmeden ötürü Muradiye'nin dışına kurulması ilginçtir.

MHP yanlısı Van Belediye Başkanı ile AP Milletvekili aday adayı PTT Bölge Başmüdürü, depremin ilk günü halkın karşısında politik tartışmaya girmişler, birbirlerini tokatlamışlardır.

Yine demokratik kitle örgütlerinin etkin bir şekilde sürdürdükleri yardım çalışmaları politik nedenlerle engellenmek istenmiştir. Lice Halk yardım Komitesince gönderilen ve demokratik örgütlerin oluşturduğu komitece dağıtılması istenen 215 çadıra el konulmuştur. Ve bu kuruluşların mensupları enkaz kaldırma çalışmaları yaparken başlarına jandarma dikilmiştir.

3- Deprem sonrası durum budur, fakat 1950'de bölgede yapılan bir jeolojik araştırma Muradiye'nin birinci derecede deprem bölgesi olduğunu ve düz bir alana taşınması gerektiğini önermiştir. O zaman depremin olduğu tarihe kadar hiç bir şey yapmayan iktidarlar raporu dosyalamaktan başka hiç bir girişimde bulunmamışlar hiç bir pratik önlem almamışlardır. Böyle bir raporun varlığı da ancak 3790 insanın ölmesi binlerce evin yıkılması ve milyonlarca mal kaybı olmasıyla açığa çıkmıştır. İktidarlar şimdiye kadar deprem sömürüsünden başka bir şey yapmamışlar ve yapmamakta da ısrar etmektedirler. Aynı durum Lice depremi için de söz konusuydu. Halen birinci derecede tehlikeli bölgelerde 10 binlerce yurttaşımız yaşamakta ve hiç bir önlem alınmamaktadır.

4- Daha önceki depremlerde de odamızın ısrarla üzerinde durduğu diğer önemli bir sorun da binaların depreme karşı son derece dirençsiz oluşlarıdır. Çoğunluğu yığma yapılar hafif bir sallantıda bile yıkılacak durumdadırlar. Binalar kendi yüklerini bile taşıyamamaktadırlar.

Bütün bu durumlar dikkate alınırsa verilen kayıpların gerçekten doğal afet sonucundamı, yoksa büyük bir ihmal ve yakıt
bir ihmal ve kayıtsızlık sonundamı ortaya çıktığı üzerinde önemle durulması gereken bir sorundur.

İktidarlar "afet" sömürüsü ve "afetleri siyasal istismar konusu yapmaktan vazgeçerek etkin önlemler almalıdır. .Her yıl ortalama bir iki önemli deprem olan bir ülkede eğer hiç bir tedbir alınmıyorsa soruna "doğal afet" olarak yaklaşmak herhalde tutarlı bir yaklaşım sayılamaz.

3 Kişilik inceleme ekibimizin döndüğü 29 Kasım günü Oda Yönetim Kurulu üyemiz Medet Özbek'le üye Berat Uzel deprem bölgesine hareket etmişlerdir. TMMOB'nin yardımlarının yerine ulaştırılması ve etkinliği sağlamak amacıyla Muradiye'de kurulan yardım bürosunda görev yapan ve incelemelerde bulunan arkadaşlarımız döndükten sonra ayrıca açıklama yapılacaktır. Böylece kamuoyunda giderek yaygınlaşan "yardımların yerlerine ulaşmadığına ilişkin" söylentilerle ilgili de kanıtlara dayanan açıklamalar yapılacaktır. Şimdiden bilinen bir gerçek şudur: Resmi açıklamalarda yer alan yardım malzemesi çadır, yiyecek vb. ileri sürüldüğü gibi olmamış yardım getiren bazı kamyonların yol değiştirdiği tesbit edilmiştir.

KAPİTALİST TOPLU
EĞİTİMİN TE
İŞL

kapitalizm öncesi toplumlarda eğitim

Eğitim insanlık tarihi boyunca sürekli bir değişim içinde bulunmuştur. Ve bir sistem olarak sosyal gelişmenin hiç bir aşamasında ilerici düşüncenin de yaratıcısı olmamıştır. İlerici ve aydınlık fikirler hemen çoğu zaman var olan okul sistemlerinin dışında, bir anlamda da bu sisteme bir tepki olarak doğmuştur.

Her üretim biçimi yada sosyal formasyon kendi gereksinmelerine uygun düşen eğitim sistemini oluşturmuştur. Bugünkü eğitim sistemi de kapitalist üretim biçiminin gelişmesiyle ortaya çıkmış ve yerleşmiştir. Devleti ele geçiren hakim sınıflar, okulu, kendi sınıfsal çıkarlarını gerçekleştirmede bir araç olarak kullandı. Bu nedenle bizim bu gün alışık olduğumuz okul sistemi, ne tarih boyunca var olmuştur, ne de hep var olacaktır. Kapitalizmle birlikte doğmuş, onunla da yıkılıp gidecektir.

Kapitalizm öncesi toplumsal formasyonlarda, kapitalist sistemdekinden farklı olarak, değişik sosyal sınıfların değişik eğitim ve okul sistemleri bulunuyordu. Ve bu farklılık o zamanların düşünürlerince pek olağan bir şey sayılmıştır. Örneğin Solon; Antik Yunandaki eğitim sistemiyle ilgili olarak şöyle diyor: "Soylu sınıfın çocukları her şeyden önce yüzmeyi ve okumayı öğrenmelidirler. Yoksulllar tarım veya herhangi bir sanayi ile uğraşmalı, zenginler müzikle, felsefeyle ilgilenmeli, atabinmeli, avlanmalıdırlar" (1) Büyük Fransız devriminin ideologlarından biri olan Dstutt de Tracy'nin bu konudaki görüşleri de ilginç(!) Tracy şöyle diyor: "Her şeyden önce şunu söyliyebiliriz ki: her medeni toplumda iki sınıf insan vardır: Biri geçimini kolunun gücüyle sağlar, diğeri mülklerinin geliriyle yahut entellektüel yeteneğinin karşılığı olarak elde ettiği gelirle yaşar ki burada, entellektüel yeteneğinin payı vücudunun kinden fazladır. Bunlardan birincisi işçi sınıfıdır, ikincisine de bilginler sınıfı diyeceğim". (2) De Tracy bu iki sınıfın özelliklerini anlattıktan sonra şöyle devam ediyor "Görülüyor ki ortaa bizim istek ve arzularımız - dan bağımsız ve insanların ve toplumun doğasından kaynaklanan bir durum söz konusudur. Kimsenin bu durumu değiştirmeye gücü yoktur (!) Bunlar değişmez verilerdir (!)

Sonuç olarak; iyi yönetilen ve vatandaşların eğitimine gerekli ilginin gösterildiği her devlette birbiriyle hiç ilgisi olmayan iki ayrı eğitim sistemi bulunacaktır" (3)

Eğitimin yaygınlaştırılması ve kapitalizm

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte eğitimin genelleştiğini ve teorik planda "bütün" sosyal sınıfları kaplıyan tek bir okul sisteminin ortaya çıktığını görüyoruz. Fakat eğitimin toplumun "tüm sınıflarına" yaygınlaştırılması hemen ve kolay olmamıştır. Nitekim sanayi devriminin ilk dönemlerinde İngiltere'de okul sistemindeki farklılıklar devam ediyordu ve üç ayrı işlevi üstlenmiş, farklı kategoriden çocukları içine alan üç değişik okul sistemi bulunuyordu. Bunlar: a) Pazar okulları; bu okullara halk çocukları devam ediyordu. Hafta içinde sanayinin istihdam ettiği çocuklar pazar günleri bu okullara devam ederlerdi. Bundan başka: b) Endüstriyel ve teknik okullar vardı. Bu okullarda yoğun endüstri üretiminin ihtiyacı olan emek yetiştiriliyordu. Birde: c) Bir çeşit kreş'e benziyen ve fabrikalarda çalışan ana ve babaların çocuklarını "barındıran" okullar vardı. (4) Fransada Jules Ferry'nin zamanına kadar halk eğitimi kiliseye veya özel kişilere terkedilmiş durumdaydı.

Temel eğitimin genelleştirilmesi hangi nedenlere dayanıyordu? Gelişen Kapitalizm öğretimi sosyal bir zorunluluk haline getirmişti. Kısa ekonomik zorunluluk söz konusuydu. Burjuvazinin tarihsel çıkarları ilk öğretimi yaygınlaştırmayı gerektiriyordu. Fakat egemen sınıflar koalisyonunun bütün kesimleri eğitimin yaygınlaştırılması konusunda aynı görüşü paylaşmıyordular. Bu nedenle de çeşitli engellemeler söz konusuydu. Sanayi burjuvazisi bile temkinliydi, nitekim eğitimden geçmiş olanların fabrikalarda çalışmayı reddedeceklerinden korkuyordu.

Fakat burjuvazinin okulu ele geçirişi ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanması tam ve eksiksiz değildir. Bu durum eğitimin özelliğinden ileri geliyor. Şüphesiz eğitim bir devlet kurumu olarak hiyerarşik bir idari sistem içine hapsedilmiştir ve öğretmen bir devlet memurudur. Bunun anlamı öğretmenin devlet aygıtı içinde ki yerinden dolayı sıkı bir denetim altında bulunmasıdır. Fakat iki özellik öğretmeni öteki devlet memurlarından ayırır. Bir kere öğretmenin fonksiyonu sadece idari bir emri yerine getirmek değildir. Öğretmen bilgi ve düşünce aktarır. Aktarılan bu bilginin mutlaka burjuvaziye yarıyacağı diye bir kural olamaz. Eğer öğretmen belirli bir politik ve entellektüel bilinç düzeyine ulaşmışsa, okul çerçevesinde bile hakim sınıfın ideolojisine, eğitimin amaçladığı "boyun eğdirme", "düzene uyumlu düşünce ve davranış geliştirme", "solucanlaştırma" ve "terbiye" (5) etme olgusuna karşı mücadele edebilir. Öğretmen ilerici, dolayısıyla da özgürlükçü bir tavır içinde bulunursa, onun ilerici işlevinin önüne okul kapatılmadan geçilemez. Bu da hakim sınıfın kolay kolay başvuramıyacağı bir uygulamadır. Bu söyledik lerimiz devrim öncesi dönemlerde egemen ideolojiye karşı yürütülen savaşta öğretmene önemli görevler düştüğünü gösterir.

İkinci olarak öğretmen çocuklarla çalışır. Elindeki malzeme yönlendirmeye elverişlidir. Çocukların yönlendirilmeleri olumlu ya da olumsuz olabilir. Başka ifade ile öğretmen özgürlükçü bir tavır içindeyse çocuklarda özgür ve bağımsız düşünce yönünde eğitilebilirler. İşte bu aşamada öğretmenin pedagojik plandaki yetişkinliği büyük önem taşımaktadır. Özgürlükçü düşünce ve pratik, salt "terbiye için kurulup geliştirilmiş, "sürüngen insan tipi" yetiştirmeyi amaçlayan bir okul sisteminde nasıl gerçekleştirilecektir? İleri düzeyde pedagojik ve politik yetişkinliği olmayan öğretmenin, mevcut sistem içinde bu işlevi kolaylıkla yerine getiremiyeceği açık tır. Bu alanda başarının temel koşulu öncelikle eğemen ideolojiyle hesaplaşmayı gerektirir.

GERÇEK ANLAMDA DEMOKRATİK EĞİTİMİN GERÇEKLEŞMESİ İÇİN, HEM TOPLUMUN RADİKAL BİR DÖNÜŞÜME UĞRAMASI, HEM DE EĞİTİM SİSTEMİNİN KÖKÜNDEN DEĞİŞMESİ GEREKECEKTİR. AMA BU DEMOKRATİK TALEPLERDE BULUNMAYALIM ANLAMINA GELMEZ.

kapitalist toplumda eğitimin işlevleri

Kapitalist toplumda eğitimin ideolojik içeriğini ideolojik işlevini kavramak için geniş teorik gelişti ler gerekir. Böyle bir yazının boyutları içinde buna nak yok. Genel olarak Kapitalist sömürü ve bask ninde okul üç temel işlevi üstlenmiş durumdadır.

I. TEKNİK VE MESLEKİ EĞİTİM

Bu tür eğitimin amacı genel olarak kâra dönük nominin, özellikle de sanayinin ihtiyacı olan yetişk meği üretmektir. Fakat teknik eğitim ideolojik yönü ağır basan bir eğitim olmaktadır. Üst düzeyde teknik ğitim görmüş olanlar, örneğin mühendislerin işlevi ce teknik ve pratik bir amacı gerçekleştirmek değil Bunlar "ötekilerden" farlı oldukları bilinciyle yetiş Fabrika ve öteki iş yerlerinde emekçilere ve işçil baskı yapma hakkkına sahip oldukları, olmaları gere ği düşüncesi kafalarına yerleştirilmiştir. Bu alanda e men sınıfa önemli hizmet sunmakta ve fabrikadaki başka işyerlerindeki hiyerarşiyi sürdürmede önemli fonksiyonu yerine getirmektedirler. Bundan ötürü üst zeyde eğitim görmüş teknik personelin işçi sınıfıyla tünleşebilmelerinin temel koşulu, her şeyden önce ları "sınıf eğitimiyle" hesaplaşmalarını gerektirir. gerçekleşmediği sürece bu kesimle, işçi sınıfı arasın ciddi bir organik bağ kurulamaz, dolayısıyla da eyl birliği gerçekleştirilemez.

II. OKULUN İKİNCİ VE DAHA ÖNEMLİ İŞLEVİ

Toplumdaki sınıfsal farklılıkları olağan bir şey gibi göstermesi ve bu farklılığın kabullenirliğini sa masıdır. Şüphe yok toplumdaki sınıf farkları okulla likte ortaya çıkmadı. Sınıflar okul öncesinde vardı at, okulun bu farkları olağan bir şeymiş gibi göste de ve kurulu düzenin ayakta kalmasında önemli bir lü olduğu da hiç bir zaman gözden uzak tutulmama

Burada yapılan çoğu zaman "genel kültür" adı da egemen sınıfın ideolojisinin ve "değerinin" öğretmen aracılığıyla genç neslin kafasına sırınga mekten başka bir şey değildir. Öğretmenin her şey önce "genel kültür" diye öğrettiklerinin egemen ide lojiden başka birşey olmadığının bilincine varması rekir. Nitekim "genel Kültür"ne kadar "iyi" öğretil egemen ideoloji de o kadar "başarılı" bir şekilde neslin kafasına sokulmuş ve uyum o ölçüde sağlan sonuçta da egemen sınıfa aynı ölçüde "başarılı hiz sunulmuş olur. Okulda yapılan; düzenle uyumlu, " gidişi pek iyi" olan itaatkâr, eleştirmeyen, sorunlar tık bir gözle bakmayan, soru sormıyan cevap aram baş kaldırmayan, sürüngen insan tipi yetiştirmekten ka bir şey değildir.

IDA
MEL
VLERİ

BUGÜN ÜLKEMİZDE İLERİCİ VE DEVRİMCİ ÇEVRELERİN EĞİTİM SORUNU KONUSUNDA DEĞİŞİK VE HATTA BİRBİRLERİYLE ÇELİŞKİLİ FİKİRLERİ VAR. ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE ÜNİVERSİTE ÖĞRETİ ÜYELERİ BİRARAYA GELİP BU SORUNU DERİNLEMESİNE TARTIŞMALI. DERGİMİZ BU TARTIŞMAYI AÇMAK AMACIYLA FİKRET BAŞKAYA'NIN AŞAĞIDAKİ MAKALESİNİ YAYINLIYOR.

Fakat hakim sınıfın " dünya görüşünün kafalara şı -
ıa edilmesi sadece okullarda yapılmıyor. Burada aile
ımu son derece önemli bir işleve sahiptir. Aslında ço
un kurulu düzene uyumlu yetişmesini sağlıyan ilk ve
el kurum ailedir. Baskı aileden başlıyor. Okulda, so-
ıa, üniversitede, askerlikte devam ediyor. Her evde a
"reisi" olan baba bir anlamda aile içinde kurulu dü-
in bekçisi durumundadır. Ve devletin güvenlik kuv-
erinin yardımcısıdır." Çocuğa bu biçimde baskı ya-
ık düzene uyumlu yetiştirmenin bedeli madalyonun
ki yüzü ise; çocukta yaratıcı olan, insani olan ne
a hepsini öldürmek, gömmektir. Bütün bunlar "terbi-
", "ahlâklı" vatanına ve milletine bağlı vatandaş
ştirmek için yapılır. (5)

Okulda yapılmak istenen ve genellikle de başarılan
r: Yüksek ve orta seviyede eğitim kurumlarından
miş olanların kafasına ötekilerden (6) farklı olduk -
bilincini yerleştirmek. Eğer bu insanlar ötekilerden
lıysalar bunun günlük yaşamın her alanında kendini
ermesi gerekir (5) Sonuçta şuraya varılır: Toplum i-
iyi olan birey için muteber değildir. O halde farklı
ık gerekir. (5) Son tahlilde okul üretim ilişkilerinin
den üretilmesinde, böylece sistemin yaşamını sürdür
nde önemli bir faktör olmaktadır.

Okul, aile ve ordu dışında egemen sınıfın ideoloji-
n yeniden üretilip sürdürülmesinde işe yarıyan baş-
urumlar da vardır: Basın, radyo-televizyon, fakirle-
koruma" yoksul çocukları "giydirme" dernekleri vb.
onuncular bir anlamda "paralel okul" işlevine sa -
irler.

OKULUN BİR DİĞER İŞLEVİ DE ŞÖYLE
MÜLE EDİLEBİLİR :

Yüksek düzeyde eğitim görmüş olanların bir bölümü
oplumun öteki ve geniş kesimini baskı altında tut-
için kullanmak. Bu kesim aracılığıyla geniş halk yı
arı üzerinde sürdürülen baskıyı meşrulaştıran alınan
im olmaktadır. Polis müdürleri, yargıçlar, savcılar,
ettişler, müdürler, vali ve kaymakamlar, subay, öğ -
en, mühendisler, baştabipler vb. toplumda doğrudan
ı işlevini üstlenmiş durumdadırlar. Alınan eğitim bu
ıyı meşrulaştırmaktadır.

Yüksek seviyede eğitim görmüş olanların bir bölümü
fiziki baskı yerine egemen ideolojinin üreticisi ve
ıcısı olarak, moral baskı aracı durumundadırlar. Bu-
ordinaryüs profesörler, doçentler, yazarlar... Kül-
adamları(7) egemen ideolojiyi üretme ve taşımada
uvaziye büyük hizmetler sunarlar. Fakat bunların il-
bir özelliği hatırlanmadan geçilmemelidir... Bilim
ları bu işlevi yerine getirirlerken "tarafsızdırlar".
ne kadar tarafsızsa bunlarda o kadar "tarafsızdır-
işte hakim sınıf bu kesimden kendi sosyal ve ideo-
sistemi için hem destek bulmakta, hem de bunların
ılığıyla ideolojisini yayma olanağını elde etmekte
egemen ideolojinin en yaygın olduğu kesim küçük

burjuvazidir. Bu kesim aynı zamanda burjuvazinin ideolojik "tercümanı" durumundadır. Toplumun öteki kesimlerinde burjuva "dünya görüşü"nün yayılmasında küçük burjuvazisinin rolü büyüktür.

Bu söylenenlerden iki yanlış sonuca varılmamalıdır. Bunlardan birincisi okulu çelişkilerden uzak bir kurum gibi görmek eğilimidir. Bu, hakim sınıfın bu alandaki her istediğini istediği gibi yapabileceği, ve sonuçta devrimcilere yapılacak fazla bir şey kalmadığı, burjuvazinin bu alandaki kontrolünün tam olduğu yanlış görüşüdür. Aslında durum bu kadar basit değildir. Eğitim kurumları burjuvazinin kontrolünde olmakla birlikte bu kontrol tam değildir. Eğitimin kendi içinde görecede olsa bağımsızlığı (Autonomie relative) söz konusudur. Bilginin mevcut okul sistemi içinde bile, burjuva ideolojisi karşısında göreli bağımsızlığında şüphe yoktur.

Burjuva düzeninde demokratik eğitim gerçekleştirilemez

Bilgi tarihsel bir kategoridir, dolayısıyla da tarafsız değildir. Fakat bilgi, aynı zamanda insanlığın kendisi ve toplum hakkındaki düşüncesinin ulaştığı bir aşamadır. Onun için ikinci bir yanlışlığa da düşmemek gerekir. Bu yanılgı da bilim, burjuvaziye hizmet ediyor diye toptan okula karşı çıkmaktır. (8) Böyle bir durumda devrimcilerin benimsemesi gereken tavır; insanlığın tarihi boyunca ürettiği ilerici kültüre (9) sahip çıkmak, fakat bu kültüre sahip çıkarken o kültürü sınıfsal özünden arıtmaktır. Aksi halde devrimcilik görünümü altında toptan gerici bir tavrı benimseme tehlikesi söz konusudur.

Burjuva düzeni içinde demokratik (10) eğitim gerçekleştirilemez. Eğitimin amacı bir bakıma toplumdaki sosyal farklılığı sürdürmekken, bu eğitimden demokratik sonuçlar beklemek, bir şeyi olmadığı yerde aramaktır. Burs sistemiyle ya da benzer yapay metodlarla demokratik bir eğitim mevcut düzen içinde olanaksızdır. Sınıfsal farklılıklar, sosyal köken farkları ortadan kalkmadıkça demokratik eğitim sloganı bir oyalama ve aldatma aracı olmaya devam edecektir. Radikal olmak demek sorunu kökeninde çözmek demektir. Oysa temelde eşitsizlik varken yukarlarda eşitliği gerçekleştirmeye çalışmak fazla iyimserlik olur.

Tarihsel örnekler de bunun böyle olmadığını göstermektedir. Yüzyıldan fazla zaman geçmesine rağmen bu gün Fransa'da bile demokratik eğitim gerçekleşmemiştir. Bu sonuncu ülkede, üst sınıflardan gelen 1000 liseli öğrenciden 570 i yüksek öğrenim kurumlarına girerken, işçi sınıfından gelen 1000 öğrenciden sadece 34 ü üniversitenin kapısını zorlayabilmektedir. (11) Sözde demokratik eğitim için yüz yılı aşkın mücadele vermiş bir Fransa'nın bu durumu bile, kapitalist toplumda eğitim eşitliğinin boş bir söz olduğunu göstermeye yeterlidir.

Bu nedenle gerçek anlamda demokratik eğitimin gerçekleşmesi için, hem toplumun radikal bir dönüşüme uğraması, hemde (pedagoji sistemi dahil) eğitim sisteminin kökünden değişmesi gerekecektir. Bununla birlikte bu demokratik bazı taleplerde bulunulmıyacağı, anlamına gelmez. Burada devrimcilere düşen görev; eğitimin neye yaradığı ideolojik içeriği, sınıflı toplumda bütün öteki kurumlar gibi okulunda bir sınıf okulu olduğu ve düzenin yeniden üretilmesinde önemli bir işleve sahip bulunduğu fikrini kitlelere yaymaktır. Onun için okulun önemli bir ideolojik kurum olduğu gerçeğini gözden uzak tutmadan, bu alanı burjuvaziye ve onun objektif müttefikleri olan reformistlere de bırakmamak gerekir.

DİPNOTLAR

(1) Gréce archaique : in L. Ecole de Jules Ferry est morte S. 7. Francois Maspero, Paris, 1974.

(2) op. cité p. 8

(3) İbid. P. 8

(4) Arnould Clausse, "İntroduction L'histoire de L'education" Ab de Boeck. 1951

(5) Buradaki "terbiye" sözü pejoratif anlamdadır. Okulda yapılan gerçek anlamda eğitmek değildir. Aslında okulda yapılan bir hayvanın uysallaştırıl masında kullanılan metotlardan özde farklı değil dir. Bu nedenle de gerçek anlamda pedagojik anlamda söz edilemez.

(6) Buradaki "Ötekiler": Hiç eğitim görmemiş yada çok az eğitimden geçmiş geniş halk yığınlarıdır.

(7) Burada egemen ideolojiye baş kaldıran bilim ve düşün adamları ve yazarlar dışındakiler kastedilmiştir. Bürokrasi içinde aynı durumdakiler konumuz dışındadırlar. Burada hakim sınıfın kapı köpekliğini yapanlar söz konusu edilmiştir.

(8) Bu konuda bkz. İvan ILLICH, Une Societe sans école Seuil Paris.

(9) Burada kültür en geniş kapsamında anlaşılacaktır.

(10) Demokratik eğitimden her sınıftan insanların okullarda sınıfsal ağırlıkları oranında temsil edilmesi anlaşılıyor.

(11) Jules Ferry. op. aité S. 46.

DÜNYADA YARIN

Brezilya: mucize mi? çıkmaz yol mu?

San Paula'da ABD'ye ait et paketleme işletmesi

Geçtiğimiz son on yılda emperyalist kuruluşların müşavirliğini yapan burjuva iktisatçıları ve emperyalist devletlerin sözcüleri az gelişmişlikten kurtulmanın yolu olarak Brezilya'yı örnek gösteriyorlardı. Brezilya'nın "ekonomik başarıları"da "Brezilya Mucizesi" olarak nitelendiriliyordu. Aradan geçen zamanda Brezilya "modelinin" gerçek niteliği de giderek anlaşılmaya başlandı.

ÖDEMELER DENGESİNİN VARDIĞI YER

Dünya kapitalist ekonomisinin merkezinde 1974'te etkisini hissettiren iktisadi bunalımın etkileri bir yıl sonra Brezilya'da da görüldü. Böylece 1968-1974 dönemindeki hızlı iktisadi büyüme büyük bir düşüşle karşı karşıya kalıyordu. İktisadi büyümenin yavaşladığının en açık göstergesi de ödemeler dengesinin aleyhte gelişen durumudur. Ödemeler dengesi açığı 1973'te 3,4 milyar dolar iken bu açık 1974 sonunda 8 milyar dolara ulaşmıştır. 1975 sonu için de 9 milyar dolarlık bir ödemeler dengesi açığı tahmin edilmiştir. 1973 yılında bu açığı ülkeye giren yabancı sermaye ile ödünlemek olanaklıydı. Nitekim 1973 yılında Brezilya'ya 5 milyar dolarlık yabancı sermaye girişi olmuştu. Fakat ödemeler dengesi açığındaki süratli artış yabancı sermaye girişiyle ödünlenen durumdan çıkmıştır.

Ödemeler dengesindeki bu açığı sadece petrol fiyatlarındaki artışla açıklamak olanaksızdır. Şüphesiz petrol fiyatlarındaki yükselme ödemeler dengesi açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur. 1975'te petrol ithalatı için 3 milyar dolar harcamak gerekmiştir. Fakat açığın daha önemli nedeni ithalattaki artışlardır. Nitekim makina ithalatı toplam ithalat içinde en önemli yeri oluşturmaktadır. Bu durum ihracat artışıyla üstesinden gelinemiyecek düzeylere çıkmaktadır. Bu duruma 1975'te başka olumsuz etkiler de eklenmiştir. Bunlar kısaca: Şeker fiyatlarının düşmesi, dış pazarlarda sanayi ürünleri satışının zorlaşması (kapitalizmin bunalımı sonucu) ve kahve üretimindeki aşırı düşüştür.

Bir diğer etken de enflasyonun hızlanmasıdır. 1974'te enflasyon oranı %34,5, 1975'te de % 25 ile %30 civarında tahmin edilmiştir. Bütün bunlardan başka dış borçların ağırlığı da giderek artmıştır. 1973'te dış devlet borçları 12,5 milyar dolar iken 1975'te 20 milyar doları aşmıştır. 1975 sonu hesaplarına göre devlet borçlarına ödenen faizler ihracat gelirlerinin % 25'i ile % 30'u kadarını emmektedir.

Rio de Janeiro da tekstil fabrikası

ASKERİ DİKTATÖRLÜK EMEK-SERMAYE İLİŞKİSİNİ SERMAYENİN LEHİNE ÇEVİRDİ

1968-1974 dönemindeki "mucize" nin temelinde yatan bir neden de 1964'ten beri yürürlükte olan askeri diktatörlüktür. İşçi sınıfı üzerinde sürdürülen baskı, sömürü oranını yüksek düzeyde tutmaya olanak verdi. Sermaye açısından diğer bir "olumlu" etken de küçük sermayelerin büyük işletmeler "lehine" olarak iflas etmesidir. Diğer taraftan bu dönemde âtıl olarak tutulan üretim kapasitelerini de kullanmak olanaklı hale geldi.

1968'den sonra Brezilya ekonomisindeki "düzenleme" önemli oranlarda ihracata yönelmiştir. 1964'ten 1974'e Brezilya dış ticaretinin dünya ticaretindeki ağırlığı 2 kat artmıştır. Diğer taraftan sanayi ürünleri ihracatındaki artış ise aynı dönemdeki toplam ihracatın % 20 sini oluşturuyordu. İhracatın bu durumu ve 1968'den sonra hızlanan yabancı sermaye girişi Brezilya'nın dünya kapitalist ekonomisiyle daha fazla bütünleşmesi sonucunu doğurmuştur.

ALT-EMPERYALİZM Mİ ?

Brezilya'nın giderek dayanıklı tüketim malları ihraç eden duruma gelmesi Latin Amerika'nin "daha geri" ülkelerine sanayi ürünleri satması bazı iktisatçıların Brezilya'yı "Alt-emperyalist" ülke saymalarına neden olmuştur. Şüphesiz bir ülkenin emperyalist ülke sayılabilmesinin koşulları vardır. Bir ülkenin emperyalist niteliğinden söz edebilmek için o ülkenin dış ticaret durumuna bakmak yeterli bir kriter sayılamaz. Emperyalizm ekonomik-politik ve askeri yanları içeren bir bütünlüktür. Bu nedenle ülkedeki üretim ilişkileri, kapitalist öncesi kalıntıların varlığı, sınıf ittifakının aldığı biçim, dünya ekonomisinde işgal edilen yer vb. kriterleri bir yana atarak, herhangi bir ülkenin emperyalist niteliğinden söz edilemez

Şüphe yok Brezilya askeri planda da bölgede Jandarma rolünü oynamaya hazırlanmaktadır. Fakat bütün bunlar Brezilya'yı emperyalist olarak nitelendirmeye yeterli değildir. Buna karşılık emperyalizmin bir "alt-istasyonundan" söz etmek daha isabetlidir. Böyle bir değerlendirme de kapitalist dünya ekonomisinin yapısına uygundur. İçinde yaşadığımız dönem dünya kapitalizmi açısından yeni bir "düzenlenme" dönemidir. Bazı klasik sanayilerin çevre kapitalist denilen az gelişmiş ülkelere doğru kaydırılması evrensel kapitalist sistemin yapısına uygundur. Fakat bu sanayilerin tüm çevre kapitalist ülkelere eşit şekilde dağıtılması da söz konusu olamaz. Sanayi alt-yapısı "daha ileri" ülke genişliği önemli (nüfus ve alan olarak), stratejik konumu "elverişli" bazı ülkelerde bu sanayilerin geliştirilmesi eşitsiz ve birarada gelişen uluslararası kapitalizmin mantığına uygundur. Bir önceki dönemde emperyalist metropollerin tekelinde olan bazı klasik sanayiler, artık bu sonuncular için önemini giderek yitirmektedir. Verimliliği düşme eğilimi gösteren bu sanayiler önemli ölçüde çevre kirlenmesine de neden olmaktadır. Emeğin ucuz olduğu bölgelere benzer sanayilerin kaydırılması ve bu ürünlerin bazı az gelişmiş ülkelerde üretilmesi, sistemin kendini yeniden üretebilmesi açısından gereklidir. Aslında bu sorun dünya kapitalist ekonomisinin yapısıyla ilgili uzun boylu teorik geliştirmeleri gerektirir. Burada kısaca değinmek istediğimiz Brezilya nın klasik bir azgelişmiş ülke sayılmayacağıdır. Brezilya'da 1960'lardan sonra mali sermaye oluşmaya başlamıştır. 1964'ten sonra yürürlüğe konulan çeşitli politikalar mali sermayenin, Hilferding anlamında finans kapitalin oluşmasına önemli katkıda bulunmuştur. Finans kapitalin anlamı; banka sermayesinin verimli alanlara yatırılması veya banka sermayesiyle sanayi sermayesinin bütünleşmesidir. Fakat Brezilya'da oluşan finans kapitali batı anlamında bir finans kapital saymaya olanak yoktur. Nitekim, sermaye kaynaklarının önemli bir bölümü hala spekülatif alanlara yönelmekte ve dış borçlanmalara önemli oranda dayanmaktadır.

DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI ÜRETİMİNDE DAR BOĞAZLAR

1968-1974 döneminde Brezilya ekonomisinin dayandığı dayanaklı tüketim malları üretimini eski düzeyde sürdürmek dönemi kapanmıştır. Bu alanda karşılaşılan temel engel de dış borçlar ve ödemeler dengesi zorluklarıdır. Ödemeler dengesindeki bu darboğazı aşmak için Maliye Bakanı Simonsen iç talebi kısarak, ihracatı artırmayı yeğlemektedir. Yürütülen iktisadi politika enflasyonu da olumlu yönde etkileyememektedir.

Halen aylık enflasyon oranı %4 civarındadır. 1976 yılı sonuna kadar enflasyonun % 50' ye yaklaşacağı tahmin edilmektedir. Bu da 1965'ten bu yana ulaşılan en yüksek enflasyon oranı demektir. İstatistikler Sao Paulo'da fiyatların 1976'nın ilk üç ayında % 15 ila % 16 arttığını göstermektedir.

1970'ten bu yana Brezilya "modelinin" dayanıklı tüketim malları sanayii kriz içindedir. Tüketim bunalımından en çok etkilenen de otomobil endüstrisidir. 1974'ten bu yana askeri hükümet, dünya konjonktürünün son derece olumsuz olduğu bir dönemde, ekonomiyi yeniden düzenleme çabası içindedir. Kamu ve özel yatırımların üretim araçları üreten alana ve sabit sermaye unsurları üretimine kaydırılması 1975-1976 planında da yer almaktadır. Fakat böyle bir politikanın etkin olması kolay olmayacaktır. Hükümetin

Kauçuk ekimi

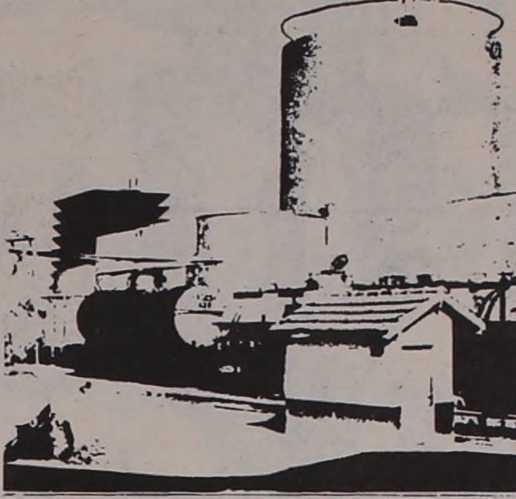
bu tutumu burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki çalışmayı artırmıştır. Brezilya'nin karşılaştığı dar boğazlar da giderek yoğunlaşmaktadır. Ekonomi öyle bir dar boğazla karşı karşıyadır ki daha fazla üretebilmek için daha fazla ithal etmek zorunda kalmaktadır. (:)

Brezilya'nın karşılaştığı dar boğazları, salt dışarıdan ithal edilen "güçlüklerle" açıklamak ta eksik olur. Ekonominin yapısı ve iktisadi büyümenin bir önceki dönemde aldığı biçin de önemlidir. Nitekim uygulanan politikalar sürekli olarak sermaye lehine bir gelir bölüşümünü desteklemiştir. Böylece büyük ve orta burjuvazi ki, bu kesim nüfusun % 20 sinden azını oluşturmaktadır, milli gelirden en büyük payı almaktadır.

Askeri diktatörlükle birlikte, reel işçi ücretlerinde önemli düşüşler olmuştur. 1968-1973 döneminde işçi ücretleri lehine kısmi bir gelişme olmuşsa da bu eğilim de 1973'ten bu yana tersine dönmüştür. İşçi ücretlerinde bu reel düşüşler pazarın kısıtlı olmasının belli başlı nedenlerinden biridir. Bu gün Brezilya'nın Sao Paulo eyaletinde çalışan bir işçi bir kilo kahve satın alabilmek için 8 saat çalışmak zorundadır.

Bir ingiliz iktisatçısının yaptığı incelemeye göre Kuzey doğu bölgesindeki işçilerin % 69'una asgari ücretten ödeme yapılmaktadır. Ayda yaklaşık 26 sterlin. Daha da kötüsü aynı bölgede işçilerin % 18'i asgari ücretin % 18 ila % 25'ini alıyordu. Bu da işçilerin minimum fizik düzeyinin ne kadar altında yaşamak zorunda olduklarını gösterir. Diğer taraftan yazar şehir nüfusunun % 12 sinin işsiz ya da geçici işlerde çalışmakta olduğunu tesbit etmiştir. Yine aynı bölgede nüfusun önemli bir bölümü de para ekonomisinin bile dışında yaşamaktadır. 110 milyonluk ülke nüfusunun yaklaşık 40 milyonu iç pazarın dışında yaşamaktadır. (: ...)

Gelir dagılımı ile ilgili olarak Sao Poulo kardinalinin yönettiği bir araştırmaya göre de "eğer şimdiki biçimi ile gelir dağılımı adaletsizliği devam ederse; 1980 lere kadar nüfusun % 60'ının kazancı asgari gelir düzeyinin altına inecektir." denilmektedir. Durum o kadar ciddidir ki 1964'ten bu yana askeri yönetime toz kondurmayan Brezilya "mucizesini" göklere çıkaran Sao Paulo Gazetesi bile bu konuda şunları yazmaktadır: "Brezilya bu gün makinelere insanlardan daha fazla önem verilen bir ülke haline gelmiştir.

San Paula'da pamuk yağı fabrikası

EKONOMİK MODEL ÇELİŞKİLERİ ARTIRIYOR

Brezilya diğer az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi çelişkilerin ve sefaletin iktisadi buyümeyle atbaşı gittiği ülkelerden biridir. Sağlıksız kentleşme ve sosyal sistemin insan sağlığına "verdiği önem" yüzünden şehirler yaşanmaz hale gelmiştir. Bir buçuk milyon nüfuslu Salvador ve son yıllarda hızlı bir sanayileşmeye sahne olan Recife gibi kentlerde uygulanmakta olan ekonomik modelin ürünü sefalet ve yetersiz mahalli hizmetler, özellikle, çocuk ölümlerini çok hızlı bir orana çıkarmıştır. Örneğin, Recife kentinde 1972 yılında binde 178 olan çocuk ölümleri oranı, 1973'de binde 229'a, 1974'te ise binde 256'ya çıkmıştır."

Bu rakamlar Brezilya "mucizesinin" ne kadar çelişik sonuçlar doğurduğunu açıkça ortaya koymaktadır. "Mucizeler" yaratan bir sosyal sistemin anlamı işte budur. "Büyük" olduğunu iddia eden Brezilya'da her 1000 çocuktan 256 sı kötü beslenme ve bakımsızlıktan ölürken Mucize'nin fiyatını kimlerin nasıl ödediği de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. İşte 1976 nın ilk 9 ayında 508 bin binek otomobil üreten "Brezilya modeli".

Aslında bu durum bizi şaşırtmıyor. Kapitalizm kâr ettiği ve kârı yüksek düzeyde tutabildiği zaman, bu sistem için en büyük başarıdır. Sözü edilen "mucize" buradadır. Doğa ve insan kaynaklarını israf ederek, sadece kârı artırmayı amaçlayan kapitalist sistem yaşadıkça, insanların gerçek ihtiyaçlarıyla, üretilen mallar arasındaki uyumsuzluk ta sürüp gidecektir. Önemli olan kârı ve bu kârı sağlıyacak üretim yapmak değildir. Üretim insanların gerçek ihtiyaçlarını karşıladığı sürece bir anlam taşır. Oysa içinde yaşadığımız düzende daha fazla mal üretildikçe insanların tatminsizliği daha fazla artmaktadır. Bu gün kapitalizmin ürettiği malların önemli bir bölümü insan ihtiyaçlarını tatmin etmekten çok başka amaçlar için üretilmektedir. İnsanlar için kullanım değeri yaratmak yerine, insanlık için ölüm kalım demek olan nükleer silahlar üretilmektedir. Diğer taraftan doğadaki yeniden üretilemeyecek kaynaklar da birer birer yok edilmektedir. İnsan ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamayan, kâra yönelik kapitalist sistem her geçen gün çelişkileri ve uyumsuzlukları dünya ölçüsünde daha çok üretmektedir.

Egemen sınıflar arasındaki çıkar çatışması sürerken Brezilya'da kitlelerin mücadeleci niteliği depe kişmektedir. 1975'ten bu yana grevler artmıştır. 1968' de Diktatör Medici "Brezilya ekonomik mucizesinin Brezilya'yı bir nesil sonra ilerikapitalist ülkelerden biri yapacağını" söylüyordu. Bu gün Diktatörler de, Dünya burjuvazisi de "mucize"den pek söz edemez durumdalar. Bu gün sorun Brezilya'da, Latin Amerika da ve Dünya'nın başka yerlerinde devrimci marksist düşüncenin güç kazanması ve toplumu dönüşüme uğratacak örgütün oluşturulması etrafında düğümlenmektedir. İnsanlığın geleceği örgüt sorununu çözümleme noktasına gelip dayanmıştır.

Fransız solcuları Avrupa Parlamentosu girişimine karşı çıktılar

Avrupa Parlamentosu, Avrupa'nın Alman - Amerikan imparatorluğu ile bütünleşmesini sağlayacak.

Geçtiğimiz hafta içinde Avrupa gazetelerinde son derece önemli bir çağrı yayınlandı. Çağrı bildirgesinin altında imzaları bulunanlar Fransız Direniş Hareketinde önemli roller oynamış sekiz aydın ile yazar Jean-Paul Sartre.

Bildirgede, son yıllarda geliştirilen ve uygulanması kesinleşen "Avrupa Parlamentosu" fikrinin Avrupa'da şu anda varolan güçler dengesinin sürekliliğinı sağlanmasına yönelik olduğu vurgulanıyor ve bir Avrupa birliğini destekler görülen solun bazı hayatî noktaları gözden kaçırmakta olduğu söyleniyor. Bildirinin söz konusu ettiği hayatî noktalar özetle şöyle :

- Avrupa'da şimdiye dek yürütülmüş olan birlik stratejisi, Alman/Amerikan sermayeli çokuluslu tekellerin serpilmesini sağlamıştır. Bu, arkasından Güney Avrupa köylülüğünün ve geniş halk kitlelerinin yaşam düzeyinin düşmesi sonucunu getirmiştir. Özellikle 1973'te başlayan bunalımla bu gelişim su yüzüne çıkmıştır.

- Federal Almanya tüm antlaşmaları hiçe sayarak, son üç yıl içinde Avrupa'nın gelenksel silahlarla donatılmış en güçlü ordusunu oluşturmuştur. Güney Afrika ve Brezilya'da nükleer denemeler yürütmektedir. Federal Almanya'nın bugünkü durumu Bismarck, Hitler ve Noske tarafından yerleştirilmiş otoriter ve baskıcı bir devlet geleneğinin kaynottığı "cadı kazanı" ile ABD teknokrasisinin bir ortak-yaşamıdır.

- Güney Avrupa ülkeleri büyüyen iç bunalımlarıyla uğraşırken, Kuzey Avrupa'da sağa kayış kesinleşmektedir.

- Bu durumda, solun da desteğiyle oluşturulacak olan genel oya dayalı bir Avrupa Parlamentosu, aslında Güney Avrupa ülkelerinin yeni "Alman/Amerikan İmparatorluğu" ile bütünleşmesini sağlamaktan başka bir amaca hizmet etmemektedir.

Bildirge şu sözlerle son buluyor :

"Avrupa Parlamentosu projesi, ne yazık ki yalnız ca ABD'nin geleneksel siyasi takipçisi olan partilerce desteklenmekle kalmadı; ayrıca, demokrasi taraftarı hatta sosyalist olduklarını iddia eden siyasi kuruluşlardan da destek buldu; bu kuruluşlar da oyuna geldi.

Dış politika tercihlerinde bir değişikliğe gidilmeksizin, hiç bir 'kemerleri sıkma' politikası, sol tarafından da uygulamaya konulsa, ekonominin çözülmesini önleyemez. 'Artık çok mesafe alındı, yapacak şey yok' şeklindeki görüş geçersiz bir görüştür. Alternatif bir sol tutumun anahatları açıktır :

(1) Krizle ve onun sonuçlarıyla mücadele edebilmek için, Avrupa'daki egemen alman/amerikan mali sermayesine, doların üstünlüğüne ve Avrupa Parlamento su projesine karşı çıkılmalıdır.

(2) Üçüncü Dünyaya karşı oluşturulmuş olan zengin ülkeler cephesini kırmak gereklidir. Bunun için, her türlü kalkınma imkanını engelleyen azgelişmiş ülkeler borçlarının ödenmesi kesin olarak ertelenmelidir,

(3) Akdeniz'de yeni, bağımsız ekonomik ilişkiler örgütlenmeli, Üçüncü Dünya ile işbirliği yeni temeller üzerine oturtulmalıdır.

Aşağıda imzası bulunanlar, genel oyla seçilecek Avrupa Parlamentosu projesine ve Avrupa'daki ABD taraftarları tarafından zorla kabul ettirilmek istenen 'kemerleri sıkma' politikasına karşı olanları örgütlenmeye çağırırlar.'

EMPERYALİZM ve CHP'de Deniz Baykal Muhalefeti

Rahmi Koç'la kapalı kapılar ardında saatlerce neler konuşuldu?

ABD Sefirinin özel davetindeki 4 Türk'ten birisi kimdi ?

Osmanlı Bankası-nın çalışma süre-sini uzatan kararnamenin altındaki imza kimindi ?

EMPERYALİZMİN YUMUŞAK KARNI

Türkiye emperyalist-kapitalist sistem içinde yer alan bir ülke. Emperyalist-kapitalist sistem bir dünya sistemi. Bu sistem içinde yer alan tüm ülkelerin yanlız ekonomik y aşamları değil, tüm yaşamları sistemin çıkareksenine bağlı. Sistem genelde iki bölük ülkeden oluşuyor. Birinci bölük; sistem içinde yer alan gelişmiş, sanayileşmiş kapitalist ülkeler. Bu ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri geliyor. Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, diğer sanayileşmiş ülkeler sistemin metropolleri durumunda. Sistem içinde yaratılan tüm zenginlikler bu metropollere akıyor. Daha sonra büyük kısmı metropollerde kalmak şartıyla sistem içinde yeniden dağıtılıyor. Sistemin amacı zaten bu metropolleri yaşatmak, daha güçlü kılmak. Sistemi yaygınlaştıran ve bir dünya sistemi haline getirende bu metropoller. Sistem içinde yer alanikinci bölük ülkeler ise, az-gelişmiş ülkeler. Ve bu ülkeler sistemin zenginlik kaynağı. Metropolleri besleyen onlar. Metropollerin ürünlerine pazar olanlar ise, yine bu ülkeler. Bu ülkeler bir bakıma sistemin temel taşları. Sistemi ayakta tutan bu ülkelerin az-gelişmiş varlığı. Bu nedenle bu ülkelerin gelişmeleri bu sistem içinde kaldıkça olanaksız. Başka ve daha açık bir deyişle, bu ülkelerin gelişmemeleri gerekli.

Emperyalist-kapitalist sistemin yapısı genel hatları ile bu. Bu yapı ve bu yapının öznel mantığı şu sonucu doğuruyor: Gelişmenin ilk koşulu sistemin dışına çıkmak, yani sistemden bağımsız olmak. Sistemin sahibi emperyalist güçler de bu sonucun farkında. Dolayısıyla, sistem içinde yer alan az gelişmiş ülkeleri sistem içinde tutabilmek amacıyla, bu ülkelerdeki iç politik gelişmeleri de sürekli kontrol altında tutuyorlar. Daha doğrusu tutma çabası içindeler. Ülkelerin iç dinamiğinden kaynaklanan bağımsızlıkçı gelişmeler, emperyalizmin en yumuşak noktası. İşte bu nedenle emperyalist güçlerin ve onların az-gelişmiş ülkelerdeki yerli işbirlikçilerinin en ince oyunları oynadıkları alan, bu ülkelerin iç politikaları. CIA'nin namıda bu alandaki başarısından geliyor zaten....

TÜRKİYE ÜZERİNDE OYUNLAR....

Türkiye emperyalist-kapitalist sistem içinde yer alan her ülke gibi önemli. Bunun yanında Türkiye jeopolitik konumu nedeniyle de ayrıca özel bir öneme sahip. Bütün bunlar, Türkiye'nin iç politikası üzerindede aynı oyunların oynanması için yeterli sebep. Nitekim bu oyunlar geçmişte çok açık olarak oynandı. Sahnedekiler doğal olarak emperyalistler değildi. Zatenhiç bir oyunda oyunun yazarı, yönetmeni yer almaz. Oyunu oyuncular oynar....

Türkiye'de de oyunu oyuncular oynadı. Bu oyunculardan çok azı oyunun amacının bilincindeydi. Diğerleri, yani çoğunluk ise oyun oynandığı için oynuyorlardı. Ne için oynadıklarını bilmeden....

Türkiye'nin iç politikası üzerinde çok oyunlar oynandı. Ama halâ devam edenin başlangıç noktası 1965'e dayanıyor. 1965 seçim yılıydı Türkiye'de. Ve 1965 seçimleri Türk iç politikasına yeni boyutlar kazandırdı. Emperyalist-kapitalist sistemden ayrılmaya, bağımsızlığa kadar uzanacak yeni bir boyut. Bu boyut'un mimarı Türkiye İşçi Partisi (TİP) idi. Evet, 1965 seçimlerinde ilk defa NATO'dan, CENTO'dan ayrılmayı öneren, Amerika Birleşik Devletleri ile yapılmış olan ikili anlaşmaların feshini isteyen, emekçilerin iktidarından bahseden bir parti ve hem de kurulalı dört yıl olmuş bir parti, üçyüzbin civarında oy aldı. Bu sonuç emperyalist güçleri ve yerli işbirlikçilerini tedirgin etmek için yetip artıyordu....

Ne rastlantıdır ki, Türk siyasal hayatındaki TİP'le somutlaşan bu önemli gelişme, o güne kadar durağan yapısını inatla koruyan İnönü'nün CHP'sinde de gelişmelere yol açtı. Ortalık yere birdenbire "Ortanın Solu" diye bir kavram atıldı. TİP'in temsil ettiği "sol" a yeni bir ortak çıktı. Ve yine ne rastlantıdır ki TİP de, hemde seçimlerden başarıyla çıkmış olan TİP de bir kaynaşmadır başladı. O zamana kadar iki kişinin kendi aralarında konuşmalarında bile "komünizm propogandası" yapılabileceği yolunda uygulamalar getiren eğemen hukuk kuralları uygulanamaz oldu. Silahlı devrimin sosyalizmi gerçekleştirmede biricik yol olduğu görüşü sol çevrelerde yaygın hale getirildi. Sonradan bir bir açıklanan provakatör ajanlar aracılığı ile TİP maceracı bir çizgiye çekilmek istendi. Tüm çabaların hedefi TİP'i zayıflatmak ve eritmekti. Ve galiba bilerek yada bilmeyerek, oynanan oyunun bir ucunda "Ortanın Solu", öteki ucunda ise "Macera cı Sol" vardı. Sonuçta oyun tuttu. TİP eriyip gitti...

CHP İKTİDAR ALTERNATİFİ OLUNCA....

TİP'in kapattırılması ve 12 Mart, sol potansiyeli tümüyle CHP'ye kaydırdı. Solun CHP'ye yatması, CHP'ye büyük güç kazandırdı. Çünkü ne kadar ustaca oynansa bile, oyunlar, emperyalist-kapitalist sistemde yer alan az-gelişmiş ülkelerde geniş halk kitlelerinin demokrasi, bağımsızlık, sosyalizm mücadelesinin içine katılmasını engelleyemiyor, bu kitleleri kendisine kanalize eden siyasal örgüt güç kazanıyordu. 12 Mart sonrasında bu kitleleri kendisine kanalize eden örgüt CHP idi. Bu durum aynı zamanda CHP'yi bir iktidar alternatifi durumuna da getirdi. Nitekim CHP, 1973 seçimlerinde en yüksek oyu alan parti oldu.

Emperyalist güçler açısından durum vahimdi. Zira her ne kadar mevcut CHP yönetimi, en fazla batılı sosyal demokrat çizgide ise de, CHP'ye yönelen kitleler bu çizginin soluna açıktırlar. CHP'yi ortadan kaldırmak ise olacak iş değildi. Bu durumda CHP içinde ortaya çıkabilecek "bağımsızlıkçı" bir çizgi, emperyalizmin yumuşak karnında derin yaralar açabilirdi. Kısaca sorun: Türkiye'nin iç politikasındaki gelişmeleri kontrol altına alabilmek için CHP'nin kontrol altına alınabilmesiydi.

CHP' DE İÇ MUHALEFET'İN EVRİMİ

CHP'ye yönelen kitlelerin niteliği, CHP içinde "sol" bir muhalefetin ortaya çıkmasını geciktirmedi. 22. Kurultay bu "sol" muhalefetin epey bir güce sahip olduğunu da gösterdi. Ancak ne gariptirki bu kurultaydan sonra, CHP'nin kurultay galibi takımı arasında çatlamalar baş gösterdi. Deniz Baykal ekibi kendi isteğiyle görevlerinden ayrıldı. Ve bu ayrılma ile de birlikte kendisini, CHP içindeki sol muhalefet olarak lanse etmeye başladı.

Gerçek olan bir şey vardı ki; o da 22. Kurultay sonuçlarının bir çok çevreyi rahatsız etmiş olmasıydı. Ve yine gerçek olan bir şey daha vardı: Gerek CHP yönetimi ve gerekse kendisine "ilerici" yaftasını yapıştırmaktan çok hoşlanan basın, 22. Kurultay da gücünü gösteren "sol" muhalefete cephe almış - lar ama Deniz Baykal muhalefetini hem de "sol" muhalefet diyerek kabullenmişlerdi.

İşte CHP 23. Kurultayına böyle gelindi ve o "sol" muhalefet'in lideri Deniz Baykal, 23. Kurultayda ne denli "sol" muhalefet olduklarını, programla, tüzükle ve Genel Başkanla beraberiz, hiç bir ideolojik ayrılığımız yoktur." Cümlesiyle açıkça kanıtladı.

METİN TOKER'İN ÖVGÜSÜ VE CEVABI ZOR SORULAR

Açık olan bir şey var şimdi. O da Deniz Baykal muhalefetinin, CHP'nin 23. Kurultayında parti içinde var olan ve varlığını kurultaydaki kürsüden, "CHP kendi dışındaki dağınık ilerici güçlerle bu arada devrimci siyasal partilerle şimdiden iş birliğini de aşarak seçimlere güç birliği halinde gitmesini sağlayacak ilişkiler kurmalıdır.", "Ekonomik ve toplumsal açıdan üçüncü dünya statüsündeki bir ülke için günümüzdeki en büyük sıkıntı ve güçlük, oluşmakta olan üçüncü dünya ülkelerine katılmamak, kapitalist ülkeler blokunun bir üyesi, daha doğrusu bir uydusu olmaktır.", "NATO'nun askeri kanadından çekilmek CHP'nin açıkça ve cesaretle savunacağı temel önerı olmalıdır." Cümleleriyle açıklayan sol muhalefet yerine "sol" muhalefet diye yutturulması.

Açık olan bir ikinci şeyde, Deniz Baykal'ın en büyük destekçisinin şu malum Metin Toker olması. Merak edenler, alsınlar 7 Aralık 1976 tarihli "Hürriyet" gazetesini ve okusunlar Metin Toker'in Deniz Baykal için döktürdüğü övgüyü.

Bu çıplak gerçekler yanında bir de cevabi zor sorular var. Bunlardan birkaçı şöyle:

- Bir süre önce ABD'nin Ankara sefirinin özel davetindeki dört Türk'ten birisi Deniz Baykal değilmiydi ?
- Deniz Baykal Rahmi Koç'la kapalı kapılar ardında saatlerce neler konuştu ?
- Acaba Deniz Baykal Osmanlı Bankasının Türkiyedeki çalışma süresini uzatan kararnamenin altındaki imzanın sahibi değilmiydi ?

Bunlar gerçekten zor sorular, CHP içindeki "sol" muhalefetin lideri için....

GERÇEK....

Son gerçek ise şu: Emperyalizmin oyununa düşmek için, onun oynadığı oyunun baş aktörü olmak için ille de "ajan" olmak gerekmiyor ve onunla mücadelede sosyalist bir parti'nin dışında verilemiyor. Ne kadar iyi niyetli olunursa olunsun bu böyle.

LOTARYACI BASIN VE «DÜNYA» OLAYI

İçinde bulunduğumuz günlerde,

"Gazeteler hangi amaçla yayınlanır, görevleri nelerdir? " sorusuna;

"Gazeteler yurtta ve dünyada olanlardan kamuoyunu haberdar etmek ve okurlarını kendi inandıkları düşünce doğrultusunda eğitmek amacıyla yayınlanırlar". biçiminde yanıt verebilmek pek mümkün olmasa gerek.

Bir iki gazetenin dışında tüm okurlu gazeteler, belli bir yarış içindeler. Bu yarış, eskilerde olduğu gibi kamuoyunu daha önceden haberdar etmek, daha iyi haberler vererek diğer gazeteleri "atlatmak" yarışı değil. Bu yarış, "Lotaryacılığı", ya da bizim bu sözcük yerine daha uygun bir sözcük olarak düşündüğümüz "Tombalacılığı" en iyi şekliyle yapabilme yarışı....

Gazetelerin adı birinci sayfalarının en üstünde yazılıdır. Eğer gazete, olağanüstü nitelikte bir haber ele geçirebilmişse, bu haber, iyi bir şekilde vitrinlenip okurun dikkatini çekebilmesi düşüncesiyle gazetenin adının da üzerinde yer alır. Çoğu kişinin bildiği gibi gazeteciliktebu yöntemin adı haberi "sürmanşet" vermektir. Bu tanım da artık birhayli eskilerde kalmış bir tanım oldu. Şimdilerde gazetelerde, "sürmanşet" olarak verilenler olağanüstü önemde haberler yerine "Elmanın yarısı", "Apartmanın dairesi", ya da "Otomobilin Bütünü" gibi reklam sözcükleri oluyor.

BİR YENİSİ DAHA...

Gazetenin biri "elmanın yarısı"nı bizlere vereceğinden söz ediyor, bir başkası cebimizdeki kâğıt paraların numaralarına çok dikkatle bakmamızı öğütlüyor. Kimi "refah payı"ndan söz açıyor, kimisi de "Altın yumurtlayan tavuk"tan. Kupon biriktirenlere "ehven şartlarla" arsa verileceğini söyleyen dini bütün bir diğeri de "Milli mefkureye bağlı kitlelerin müstesna mahallesini kurmak" amacında olduklarını ilan ediyor.

Bu tür gazetelere bir yenisi daha katıldı son günlerde, hem de görülmedik bir biçimde. Televizyonda, radyoda, duvar ilanlarında bu gazetenin her isteyene 1000 TL taksitle ev ve yine her isteyene ömür boyu maaş vereceği duyuruluyordu. Hem öyle diğerlerinde olduğu gibi "kadercilik" de yoktu bu işte, kuponbiriktirmek yoktu, kurra kazanmak yoktu, isteyen herkese idi.

MC BİLE GERİDE KALDI (!)

Gazete bu buluşu ile tüm "tombala basını"nı atlattığı gibi MC hükümetini de geride bırakmıştı :

Bilindiği gibi MC hükümeti, "Sosyal güvenlik hizmetlerini daha da yaygınlaştırmak" amacıyla 65 yaşını aşkın vatandaşlara 500 TL aylık bağlama girişimi içindeydi. Kendisine maaş bağlanacak olan kişiler, kendisine gelir sağlayacak hiçbir mülkü ve işi olmayan kimseler olacaktı. Bu koşullar çerçevesinde yaşayarak 65 yaşına kadar varabilmiş bir tek vatandaş bulabilirse MC,değil 500 TL aylık vermek, bütün dünyaya "işte benim ülkemde insanlar, işsiz ve kimsesiz de olsalar, aç da olsalar 65 yaşına kadar yaşayabilmek olağanüstülüğünü gösterebiliyorlar." şeklinde reklam yapabilirdi. Ayrıca bu vatandaşı fabrika, fabrika, köy köy dolaştırarak "bu adama bakın da halinize şükredin" diyebilirdi. Bilmeyiz belki yine de der.

Ama sözünü ettiğimiz gazete, maaş verme işini hiç de MC gibi bir takım koşullarla sınırlandırmıyor. "İsteyen herkese" diye ilan ediyor ve de ilave ediyor bu maaş ayda 2500 ile 3000 TL arasında olacak ve ömür boyu devam edecek. Gelin isterseniz şöyle küçük bir hesaplama yapalım: Nüfusu 40 milyona yaklaşan ülkemizde en azından 30 milyon vatandaş geçim sıkıntısı çekmektedir ve kendilerine havadan maaş verildiğinde istememezlik edemezler. Eğer gazete reklamlarda söylendiği gibi, bu vatandaşlara ayda 2500 TL ödeyecek olursa bunun gazeteye yükleyeceği mali külfet ayda 75 milyar, yılda da 900 milyarTL olacaktır. Eğer aylık ücret 3000 TL olursa bu rakamlar ayda 90 milyara, yılda da 1 trilyon 80 milyara ulaşacaktır. Bütçesi 220 milyar olan ülkemizin ve yaşam savaşı veren ülkemiz insanlarının bu hayırsever gazete sayesinde ne ölçüde "refaha" ulaşacakları kolaylıkla görülüyor. (!) Böylelikle kısa sürede, ülkemiz dünyanın en zengin ülkesi, insanlarımız da dünyanın en zengin insanları haline gelecekler.

PALAVRADAN BAŞKA NE KALDI Kİ....

Evet sevgili okurlar, atılan palavra ne denli büyük olursa olsun, insanoğlu kendi işine gelen şeylere kolaylıkla inanır. Eğer, okurlarına yukarıda sıraladığımız olanakları sağlayacağını vadeden gazete patronunun, yanında çalışanlara asgari ücreti bile çok gördüğünü bilmesek belki bizde inanacaktık.

Bu gazete için artık, palavra dağıtmaktan başka yapacak şey kalmamıştı. Apartman dairesinden otomobiline, arsasından giyim eşyasına kadar dağıtmadık şey bırakmamışlardı diğer "tombalacılar". Ve belki de "bu gazete basın ahlak yasasına uyar" demek zorunda olmasalardı daha başka şeyler de dağıtacaklardı.

Peki neydi tüm bunların amacı. Amaç ne ülkeyi zengin etmek ne de insanları refaha kavuşturmaktı tabii. Amaç sadece ve sadece daha fazla satabilmek, daha fazla reklam almak ve dolayısıyla artı-değerden daha fazla pay alabilmekti. Büyük gazeteler 1967 Mart ayındaki hesaplara göre 1975'in Mart ayına oranla 16 bin ile 73 bin arasında tiraj kaybetmişlerdi. Yıl başından bu yana ise yukarıda sıraladığımız "tombalacılık gayretleri" sayesinde 22 bin ile 96 bin arasında satış aldılar. Bu gazeteler "tombalacılık" yarışı içine girmeseler kesekağıdı bile olamayacaklarının farkındaydılar.

İşte burjuvazinin ülkemiz basınındaki görüntüsü bu. Bu çirkinlikler, basın dışında, kitapların, dergilerin dışında da var. "Masum" alışkanlıklarda, gündelik sözcüklerde, karşılıklı ilişkilerimizde her an karşımıza çıkıyor burjuva ideolojisi. Görevimiz bu ideolojiyi iflas ettirene dek savaş vermek.

Böyle bir savaş vermek, her sosyalistin görevi. Bu tür basına karşı savaş vermek ayrıca önemli. Çünkü bugün burjuvazinin "palavra atmak" ve "kaderciliği yaygınlaştırmak" tan başka etkin bir silahı kalmadı. Bu tür basın'da, bu işi yüklenen tek araç, en etkin araç Düzen'in yarattığı eşitsizlikleri kader gibi yutturmak bunun yanında bu kötü kaderi değiştirmek için düzenin ne denli yaman bir uğraş içinde olduğunu kanıtlamak. Yapılmak istenen iş bu. Oynanan oyun bu...

KAPKAÇ DÜZENİ SIKIYÖNETİMLE DE AYAKTA TUTULAMAZ

Demirel hükümeti öyle zor durumdadır ki, seçimlere kadar, bu kör topal demokrasiye bile dayanamaz. Yeni bütçe 55 milyar açık, dış ödemeler dengesi de 55 milyar açık, döviz rezervleri tükenmiş. Bırakın yeni yatırımları bir yana, cari harcamalar için bile para yok. Tek umut: Yeniden borçlanmak. Oysa kredi musluklari kapalı. Yabancı sermaye grupları çağrılıyor, ağırlanıyor, ama vaat bile alınamıyor. Böyle giderse, Demirel hükümeti önümüzdeki aylarda hiç işlemez hale gelecektir. Yatırımlar kısılacak, ithalat kısılacak, yeniden para basılacak ve dar boğazlar daha da daralacaktır. Bu da sosyal patlamaların sıklaşmasına, şiddetlenmesine yol açacaktır. İşçilerin, köylülerin, memurların gençlerin, direniş hareketleri artacaktır. Zincirleme grevler, işgaller olacaktır. Bir yandan da basın MC'nin kirli çamaşırlarını, aksıyan işleri, yolsuzlukları, gözler önüne serecektir. Demirel böyle bir ortamda seçime gitmeyi hiç mi hiç istemez. Ne ki en geç önümüzdeki Ekim'de seçimler yapılacak.

İki gün önce yaptığı konuşma, Demirel'in bu kısır döngüden nasıl, hangi yoldan kurtulmayı tasarladığını ortaya koymuştur. Başbakan, seçimlere sıkıyönetim altında gitmeyi düşünüyor, ve halkoyunu sıkıyönetimden başka çare kalmadığına inandırmak istiyor. 1973'te Adana'da bir işçi yurttaşımızı öldüren faşist katiller, o günden beri yüzlerce cinayet işledikleri halde sesini çıkarmayan, katilleri yakalatmayan ve bu cinayetlerin başsorumlusu olan Demirel'in, şu son günlerde bir polis memurunun öldürülmesi üzerine, sanki bu işlenen ilk cinayetmiş gibi: "Anarşi aşılmıştır, olaylar artık cinayete dönüşmüştür." diye feryada başlaması, halk yığınlarını sıkıyönetim ilanına hazırlamanın ilk adımı olarak kabul edilmelidir.

Demirel "her çareye baş vurduk artık sıkıyönetimden başka, üniversitelere elkoymaktan başka çare kalmamıştır" diye yapma bir üzüntü ile sızlanıyor. Ama Anayasamıza göre cinayet işleniyor diye sıkıyönetim ilan edilemez. Bundan dolayı Demirel bu cinayetlerin siyasal amaçla işlendiğini ileri sürerek Anayasa yasağının ötesine geçebileceğini umuyor. Oysa cinayetleri önlemenin yasalara uygun bir yolu var. Bu yol Demirel'in görevini yapmasıdır. Yani emniyet güçlerini faşistlerin yuvalandığı ülkü ocaklarına ve kimi öğrenci yurtlarına karşı harekete geçirtmektir. Faşist katillerin serbestçe dolaşmalarını engelletip, bunları adaletin pençesine teslim etmesidir. İlk cinayetleri faşistlerin başlattığı herkes gibi Demirel'in de bildiği bir gerçektir. Faşist komandoları iktidar emelleri için devrimci gençler üzerine saldırtmaktan ve Alpaslan Türkeş'i korumaktan, Demirel vazgeçtiği gün, anarşinin de, cinayetlerin de önü alınmış olur. Bu Demirel'in asli görevidir. Bu görevini yerine getirmeyen Başbakanın, sıkıyönetimden başka çare kalmadı demesine kimse inanmaz.

Demirel'in hükümet olmak için ne maddi gücü kalmıştır, ne de manevi otoritesi. Sıkıyönetim, tarihin akışını durdurmak için hiç kimsenin işine yaramamıştır. Laçka olmuş iktidarlar tarih sahnesinden silinmeye mahkumdur. Bir ulusun uyanmış işçileri, köylüleri, gençleri, emperyelizme ve işbirlikçilerine karşı direnmeye kararlı iseler, hiçbir güç onlara boyun eğdiremez. Nitekim ne 12 Mart faşizmi, ne erimin balyozları, ne de Türün'ün sıkıyönetimi, devrim hareketini ezememiştir.

BAĞIMSIZLIK DEMOKRASI SOSYALIZM İÇİN MÜCADELE

Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in Brüksel'de verdiği demeçte, MC iktidarının tükenmişliğini belirleyen yeni bir örnektir. Çağlayangil NATO'lu müttefiklerden, Amerikan Kongresine baskı yapılmasını isterken, hem üslere ilişilmeyeceğini söylemiş, hem de böyle giderse, Türkiyenin NATO'ya katkısının eskisi gibi olamıyacağını açıklamıştır. Dışişleri Bakanı böylece müttefikleri bir yandan tehdit ederken bir yandan da ödün vermeyi diplomatik bir hüner saymıştır. Çağlayangil, Doğu-Batı ilişkilerinde, NATO'lu müttefikler arasındaki ilişkilerde, çok şey değiştiğinin farkında değildir. Bir etmenin Türkiye aleyhinde değiştiğinin de farkında olmadığı anlaşılmıştır. Çağlayangil'in: Türkiye Amerika'ya, NATO'ya verebileceği herşeyi vermiştir, artık vereceği hiçbir şey kalmamıştır. Verdiği ödünleri bugünkü koşullarda gerçekten geri alması da olanaksızdır. Batıya bağımlı kapitalist düzen sürdükçe, Türkiye'nin ne NATO dan ne CENTO' dan, ne AET'den ne de Para Fonu, Dünya Bankası gibi öteki kurum ve kuruluşlardan çıkmasına olanak bulunmadığını muhataplarımız, yani NATO'lu muttefikler kesinlikle bilmektedirler. Bıldıkleri için de, Çağlayangil'in NATO'ya katkımızın azalacağı hakkındaki tehditlerini acemice bir blöf olarak karşılamışlardır.

SOSYALİST PARTİ BAŞKANI AYBAR'ın İstanbul il Kongresindeki Konuşması

1977 SEÇİMLERİNDE EMEKÇİLERİ GÜVENEREK OY VERECEKLERİ BİR SOSYALİST PARTİDEN YOKSUN BIRAKMAMAK İÇİN ÇALISMALARIMIZI AZİMLE SÜRDÜRÜYORUZ

ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARIMIZI HIZLA YÜRÜTÜYORUZ. MC'NİN ve CHP-TİP İŞBİRLİKÇİLERİNİN ENGELLEMELERİNİ BİR YANA İTECEK GÜÇTEYİZ.

Türkiye'de egemen sınıf ve çevrelerin 30 yıldır sürdürdükleri "dolar karşılığında ulusal egemenlik haklarımızdan, yeraltı, yerüstü zenginliklerimizden, boyuna ödünler vermek" biçimindeki politika artık kesinlikle iflas etmiştir. Türkiye gırtlağına kadar borca gömülmüştür. Ve artık ne Amerika, ne öteki müttefikleri ona borç verme gereğini duymamaktadırlar. Türkiye hem borçlarını ödemek hem yeni borç almadan yaşamanın yolunu bulmak zorundadır. Bu, Türkiye için bir ölüm kalım sorunudur. Gelin görün ki, MC gibi kapkaç düzeninin vekilharçlığını yapan bir ikti dar için böyle bir yola gidilmesi olanaksızdır. MC iktidarı sıkıyönetim ilanıyla orduyu imdada çağırarak, yani beceriksizliklerini, başarısızlıklarını, sorumlulukları orduyla paylaşmak istemektedir. Günümüz koşullarında sıkıyönetim ordunun asayişi kurma ve koruma görevini tümüyle üzerine alması anlamına gelir. Demirel'in isteği budur. Ama silahlı kuvvetler bu oyuna gelecek midir? İktidar sorununda madalyonun öteki yüzü de bu....

CHP SEÇENEĞİ

Önümüzdeki seçimlerde CHP biricik seçenek gibi gösteriliyor. Önce sormak gerek. Kimler gösteriyor? Burjuvazi gösteriyor. Daha doğrusu burjuvazinin sömürüye çeki düzen vermeyi daha akıllıca bir davranış olarak gören kesimi gösteriyor. Başka kimler istiyor? Bürokratlar istiyor, küçük burjuva kökenli kimi sol ve demokrat aydınlar istiyor. Bir de yurt dışındaki TKP istiyor.

Bir de yeni TİP'le DİSK ve daha başka sol kuruluşlar istiyor. Bunlar var güçleriyle emekçi halk yığınlarını CHP'ye yöneltmek için uğraşıyorlar. CHP'nin gerçek bir demokrasi getireceğini savlıyorlar. Faşizm son bulacak, özgürlükçü bir düzen kurulacak, Komünist Partisi de çalışma olanağı bulacak diyorlar.

Bu baylar, CHP'nin 7 ay iktidarda kaldığını ve örneğin 141-142. maddelerle benzeri anti-demokratik yasaların yürürlükten kaldırılması için Parlamentoya bir tasarı bile vermediğini unutuyorlar.

Bu baylar, CHP'nin faşist yasaları birbir sayarak iktidara gelince bunları kaldıracağını şimdiye kadar resmen açıklamadığını unutuyorlar.

Bu baylar, CHP'nin kendi içinde bile demokrasiye, düşün özgürlüğüne tahammül göstermediğini, yeni tüzüğünde Başkanlık rejimine doğru gittiğini unutuyorlar.

Ve bu bayların arasında sosyalist olduklarını söyleyenler, CHP'nin sınıfsal yapısını, burjuvaziyle, bürokrasiyle olan ilişkilerini unutuyorlar.

Gene unutuluyor ki, kapitalizme bağlı kalacak olan CHP iktidarı bugün MC'yi tehdit eden zorluklarla karşı karşıya kalacak ve ister istemez sosyal tepkilere, emekçilerin, gençlerin direnişine anti-demokratik yasalarla karşı koymaya kalkışacaktır.

CHP TİP İŞBİRLİĞİNE DOĞRU

Bugüne dek kendi solunda olan kuruluşlarla ilişki kurmaktan vebadan sakınır gibi kaçınmış olan CHP'nin tutumunda yeni gelişmeler başladığı sezilmektedir. Bir CHP-TİP işbirliğinin hazırlıkları içine girildiğini gösteren belirtiler vardir.

Kimi TİP sorumluları, seçimler konusunda CHP ile pazarlığa girişebileceklerini ifade ettiler. Son zamanlarda ise, seçimlere katılma hakkını kazanırsa, TİP'in sadece 3 ilde seçimlere katılacağı, öteki iller de CHP'yi destekliyeceği hakkında söylentiler dolaşmaya başlamıştır. Yeni TİP'in Genel Başkanı da, son konuşmasında demokratik bir kuruluş olarak nitelediği CHP'yi, destekleyebileceklerini açıklamıştır.

Buna paralel CHP çevrelerinde de bir canlılık göze çarpıyor. CHP kaynakları TİP'in örgütlenmesini tamamladığını, seçimlere gireceğini ısrarla yayıyorlar. Buna karşılık Sosyalist Partinin gelişemediğini ölü doğduğunu söylüyorlar. Aynı söylentiler kapattırılan TİP hakkında da gene CHP çevrelerince çıkartılmıştı. Ama TİP gelişti ve İsmet Paşa'nın CHP'sini ortanın solunda görünmeye zorladı. Ne ki SP'nin örgütlenme çabalarında CHP lileri ve CHP'den yanaolanları hep bizi engellemeye çalışırken görüyoruz.

SP ile ilgili olarak, CHP ile yeni TİP'ten kaynaklanan söylentilerin rastlantı olmadığı kuşkusuzdur. TİP'de CHP'de SP'nin önümüzdeki seçimlere katılmasını istemiyor. TİP 1975 seçimlerinde CHP'yi koşulsuz desteklemiş, ve bu desteğini Tunceli'de aday olan bir üyesini geri çekmeye kadar vardırmıştır. TİP geri çekten de CHP'nin sadık bir müttefiği olduğunu kanıtlamış durumdadır. Bu tutumunun mükafatını görmesi ise doğaldır. Ama işçi sınıfının partisi olma iddiasında bulunan TİP yöneticilerinin, işçi sınıfını ters yönlere itelemeleri aynı derecede doğal sayılabilir mi?

Biz öteden beri CHP'nin koşulsuz, gözü kapalı desteklenemiyeceğini savunduk ve genellikle CHP'nin karşısında olduk. 1973 seçimlerinde henüz SPyokken, uyanmaya başlayan işçilerin, köylülerin CHP'ye kanalize edilmesinin son derece yanlış bir iş olduğunu yazdık.

Bugün tehlike daha da büyüktür. CHP, işçi sınıfının, köylülerin, tüm sömürülenlerin partisi olduğunu söylemekte, programında hatta işçilerin öncülüğünden bile söz edilmektedir. Oysa CHP'de yapısal hiç bir değişiklik olmamıştır. İşçilerin, köylülerin partiiçinde ağırlıklarını koymaları ve söz ve karar sahibi olmaları için herhangi bir önlem alınmış değildir. Şu halde CHP'nin emekçilerin partisi olduğu hakkındaki iddialar maksatlı şeylerdir ve emekçileri yanıltabilecek niteliktedir. Sosyalist Enternasyonale girme işi de aynı biçimde değerlendirilmek gerekir.

Bu durumda Sosyalist Parti olarak bizim görevimiz CHP'nin gerçek kişiliğini ortaya koymaktır. Kapitalist düzen korunduğu sürece, "CHP'nin politikası fabrikalarda, tarlalarda saptanacaktır" gibi beyanlar, aldatıcı parlak sözler olmaktan öteye hiçbir anlam taşımaz, taşıyamaz.

Sosyalist Parti seçimlere girme kararındadır. Henüz ilçe örgütlerimizi tamamlamış ve büyük kongremizi toplamış değiliz. Ama Şubat'a kadar seçim yasalarının bu koşullarını yerine getireceğimizi sanıyoruz. Örgütlenme çalışmalarımızı hızla yürütüyoruz. MC iktidarının ve CHP-TİP işbirlikçilerinin engellemelerini bir yana itecek güçteyiz. Son anda oy nanacak oyunları da etkisiz bırakacağımıza inanıyoruz. 1977 seçimlerinde işçi sınıfını ve emekçi yığınlarını güvenerek oy verebilecekleri bir sosyalist partiden yoksun bırakmamak için çalışmalarımızı azimle sürdürmekteyiz.